

VRB/6/2000.
VRB/11/1998-2002.

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **választási rendszer reformját előkészítő eseti bizottságának**

2000. szeptember 19-én (kedden) 10 órakor

az Országház főemelet 58. számú üléstermében

megtartott üléséről

Napirend:

1. Az időközi választások finanszírozása (Dr. Turi-Kovács Béla javaslata)
2. Az Európa parlamenti választások szabályainak koncepciója
3. A bizottság tavaszi ülésén előterjesztett SZDSZ-javaslat a választójogi reform egyes kérdéseiről

Elnököl: dr. Pokol Béla (FKGP), a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Balogné Hegedűs Éva és Vicai Erika

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről:

Dr. Pokol Béla (FKGP), a bizottság elnöke

Dr. Rubovszky György (Fidesz)

Dr. Salamon László (Fidesz)

Dr. Turi-Kovács Béla (FKGP)

Dr. Wiener György (MSZP)

Dr. Hack Péter (SZDSZ)

Balczó Zoltán (MIÉP)

Helyettesítési megbízást adott:

Dr. Balsai István (MDF) dr. Salamon Lászlónak (Fidesz)

Meghívott:

Rytkó Emília (Belügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 06 perc)

Hiba! A könyvjelző nem létezik.DR. POKOL BÉLA, a bizottság elnöke, továbbiakban ELNÖK: Üdvözlöm a bizottság tagjait, a meghívottakat és a többi résztvevőt. Megnyitom a bizottság ülését. Megállapítom, hogy a bizottság határozatképes. Az Szabad Demokraták Szövetségén kívül minden párt képviselője jelen van. Bejelentem, hogy Balsai frakcióvezető úr, az MDF-delegáció képviselője kérte, hogy ma a Fidesz helyettesítse. A szabályaink szerint erre lehetőség van. Salamon Lászlóval egyezett meg, hogy ő fogja képviselni Balsai Istvánt, és a szavazatával rendelkezik ezen az ülésen.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Hadd jelezzem, hogy a mai napra három programpontunk van. Eredetileg a mai napon az Európa parlamenti választás koncepciójában kellett volna megegyeznünk. Tavasszal egy előzetes anyag alapján megvitattuk, és úgy tűnik - mint amire számítani is lehetett -, hogy meg tudunk állapodni - de ezt persze majd meglátjuk.

Időközben bejött mellé két programpont. Turi-Kovács Béla képviselőtársunk az időközi választások tapasztalataira, a finanszírozási problémákra - ami a gyakorlatban felmerült - tekintettel egy javaslattal élt, és ezt vettük be 1. napirendi pontnak.

A 2. napirendi pont az Európa parlamenti választás.

Az SZDSZ küldött egy anyagot, amelynek a megvitatását kérte Hack Péter képviselőtársunk. Sajnos nincs itt... *(Közbeszólás: Jönni fog.)* Rendben. Tehát ez lenne a 3. programpont, és gondolom, hogy addigra megérkezik. *(Dr. Hack Péter belép a terembe.)* Meg is jött. Csak beszélni kellett róla, és máris itt van a képviselő úr. A 3. programpont - Hack Péter képviselőtársunk kérésének megfelelően - az SZDSZ-nek ez a beterjesztett javaslata.

Az elején megállapodtunk a napirendi pontokról, ezért nem kell szavaznunk ebben a kérdésben. De ha bárki további kérdést akar felvetni, akkor jelezze. *(Senki sem jelentkezik.)*

Hiba! A könyvjelző nem létezik.**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**Ha nem, akkor rátérünk az 1. napirendi pontra, amely Turi-Kovács Béla képviselőtársunk javaslatára került be. Turi-Kovács Bélának adom meg a szót.

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (FKGP): Köszönöm, elnök úr. Egészen röviden fogok szólni. Lényegében néhány mondatban ugyanazt írtam le, amit korábban itt már előterjesztettem. Ez az időközi választások egyik tanulsága az én nézetem szerint, nevezetesen hogy két részre osztható az időközi választások esetében a választási érdeklődés. Ahol már van képviselő, vagy legalábbis a választó úgy tekinti, mert egy nagyobb városközpont van, ahol korábban több képviselőt megválasztottak, esetleg ugyanazokról van szó, sőt nyilván ugyanazokból a pártokból, amelyekről szó van, ez kevésbé tarthat számot érdeklődésre, és ez erőteljesen veszélyezteti azt, hogy a választópolgár kellő számban elmegy-e szavazni, vagy sem.

Mindez két feladatot ró a választásoknál a pártokra. Az egyik feladat egyértelműen az, hogy a saját oldalára mozgósítson, ugyanakkor azért is mozgósítani kell, és pedig jelentős mértékben, hogy a polgár egyáltalán elmenjen szavazni.

A finansziális részét másodlagosnak ítélem. Az elsődlegesnek azt ítélem, hogy az általam is idézett 1989. évi XXXIV. törvényből kiemelésre került a 46. § (2) bekezdése, amely korlátozta az időközi választás megtartásának a lehetőségét oly módon, hogy az időközi választást legalább 90 nappal a szavazás napja előtt az Országos Választási Bizottság évente egy alkalommal, április hónapra tűzte ki. Úgy tűnik, az a tény, hogy egymás után kitűzésre kerülnek ezek az időközi választások, nem az érdeklődést fokozza, hanem esetenként inkább koptatja az érdeklődést. Tehát a magam részéről azt gondolom, a finansziális rész is azzal függ össze, hogy valóban egyszer és ily módon kell-e megtartani a választást. Ebben az esetben más a helyzet, akkor ez egy központi érdeklődést is maga után vonhat nagyobb mértékben, és

ebben az esetben nem föltétlenül kell hozzányúlni a támogatási rész forintális részéhez, bár megítélésem szerint ekkor is indokolt. De mindenképpen úgy gondolom, érdemes elgondolkodni azon, van-e értelme annak, hogy újra és újra időközi választásokat tűzzenek ki egy bizonyos területre, avagy pedig lépjen ismét életbe ez a korábban kihagyott szakasz. Ha emellett döntene a tisztelt Ház, meggyőződésem szerint ez azzal is járna, hogy egy koncentrált érdeklődést lehetne irányítani az időközi választásokra. Lényegében erre irányul a javaslatom, úgyhogy ezt bővebben nem kívánnám fejtegetni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Majd Rytkó Emíliaának is megadom a szót, de kérem a frakciók képviselőit, delegáltjait, hogy az 1 millió forintos határ kérdéséről mondják el a véleményüket. Turi-Kovács Béla azt mondta, hogy lényegében, ha visszaállna a központi választás egy alkalommal, akkor talán nem is kellene hozzányúlni. A múltkor jeleztem persze, hogy úgy tűnik, a magányos választáshoz az 1 millió kevés, de végig kell majd gondolni, hogy a javaslatba mit teszünk. Nem látom, hogy valaki hozzá kívánna szólni... *(Balczó Zoltán jelentkezik.)* Tessék, megadom a szót Balczó Zoltánnak.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Ha senki nem kíván szólni, akkor én azért elmondom a frakciónk álláspontját. Azzal egyetértünk, hogy az általános választások évében ne lehessen időközi választást tartani. Az, hogy csak áprilisban legyen, adott esetben azt jelentheti, ha áprilisban vagy májusban megszűnik egy mandátum, akkor biztos, hogy az egy évig nincs betöltve. Ez nagyon hosszú idő, a '98-as általános választások tanulságai alapján is láttuk, hogy még a koncentrált kampány sem föltétlenül biztosította az érvényes választási küszöb elérését. Tehát azt, hogy adott esetben egy évig vagy hosszú ideig ne lehessen kitűzni választást és az egyéni körzet képviselő nélkül marad, nagy hátránynak tartjuk. Véleményünk szerint az 1 millió forint fölé menni... Nem támogatjuk a 3 millió forintos kampányköltséget abban a helyzetben, amikor eleve a társadalom megítélése a pártok választási költsége tekintetében részben jogosan negatív. A háromszorosra növelést semmiképp nem tartjuk helyesnek.

ELNÖK: Bizonyos emelést nem vet el akkor...

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Nyilván a mértéktől függ, de az 1 milliót mi elegendőnek és elfogadhatónak tartjuk. Arról van szó, hogy nem föltétlenül érezzük azt: ha ugyanez a kampány eggyel magasabb szintre emelkedik, akkor ezzel arányosan a választói részvétel így növekedne.

ELNÖK: Köszönöm képviselőtársunknak. Hack képviselőtársunké a szó.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Mi a magunk részéről nem támogatjuk az évenkénti egyszeri időközi választást. A jelenlegi törvényi szabályozás értelmében a választási bizottságtól függ az, hogy mikorra írja ki, ebben a választási bizottságnak nincs határidő szabva, tehát nincs megszabva a számára, hogy mennyi időn belül kell választást tartani. Azt gondolom, hogy a választási bizottság az ésszerűség körülményeire is tekintettel tud lenni ilyen helyzetekben, tehát a problémát bizonyos értelemben orvosolja.

Azzal a felvetéssel, hogy az időközi választásokon növelni kellene a kampányra fordítható keretet, úgy értünk egyet, hogy egyidejűleg végig kell gondolni ezeknek a költségi kereteknek az ellenőrizhetőségét is. Mert annak nincs értelme, hogy marad egy 1 milliós szabály, amit senki nem tart be és mindenki túllép, de fel lehet mutatni, hogy lám, a törvényünkben van egy 1 milliós korlát. Ennél jobb egy akár kettő, akár 3 milliós határ, amit

viszont betartatnak. Az eddigi limitálási szabályok vagy gyakorlat ellenőrizhetősége, érvényesülése tekintetében is változtatást támogatunk. A két lépéssel együtt el tudjuk fogadni az időközi választásnál a költségkeret emelését.

ELNÖK: Megadom a szót Wiener képviselőtársunknak, majd utána Salamon képviselő úrnak.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Tisztelt Bizottság! Ez a szabály, amelyet Turi-Kovács Béla képviselőtársam az eljárási törvénybe visszailleszteni kíván, 1992-ből származik. Itt van előttem az a vita, amelyet a parlament 1992. tavaszán lefolytatott az időközi választásokra vonatkozó szabályok módosításáról. Akkor is nagy vitát váltott ez ki és tulajdonképpen most is vitatható az elképzelés. Pártunknak az az álláspontja - különös tekintettel arra, hogy ebben a választási ciklusban az időközi választások eddig más szabályok szerint bonyolódtak le -, hogy ne történjen e téren változás, legalábbis a 2002-es választásokig. Ezt követően is tulajdonképpen csak akkor látnánk értelmét a módosításnak, ha a választási rendszer és eljárás egyéb kérdéseiben is sikerülne konszenzusra jutni és változtatásokat végrehajtani.

Ami a költségkeret, pontosabban a limitszint felemelését illeti, azzal viszont egyetértünk. Ennek több oka is van. Az egyik az, hogy már maga az 1 millió forint 1997. végén sem volt igazán reális, azóta az általános inflációs szint is erőteljesen csökkentette ennek az összegnek a reálértékét, hiszen 1998-ban 14,3 százalék volt az árindex; 1999-ben 10 százalék; 2000-ben nagy valószínűséggel - a kormány előrejelzésével ellentétben - 9,5 vagy 9,7 százalék lesz. Tehát már ez is megkövetelne egy módosítást. Emellett irreális ez az összeg mind az általános választásokon, mind az időközi választásokon. Nagyon kevés lehet az a párt, amely ennek a keretein belül tud maradni. Ha csak szétnézek a plakáterdőkön a választások idején, és ha elemi számításokat bárki elvégez ezzel kapcsolatosan, akkor láthatja, láthatjuk, hogy nem reális ez a szint, nem lehet ehhez igazodni. Tehát a javaslat második felét támogatni tudjuk.

ELNÖK: Köszönöm. Megadom a szót Salamon képviselő úrnak, de egyet hadd mondjak, csak információként, hogy most már csak egyetlen érdemi ülés lesz október 10-én, mert október 31-én már meg kell vitatnunk azt a jelentéstervezetet, amit be kell adni novemberben. Ezért kérem - nagyon konstruktív javaslatok merültek most föl -, hogy a jövő ülésre, október 10-ére ezt tisztázzuk, mert ami nem jön akkor be, annak vége, lényegében nem tudjuk bevinni; elképzelhető ellenben, hogy meg tudunk egyezni. Csak jeleztem, hogy október 10-éig van nyitott határidőnk ahhoz, hogy érdemben be tudjuk ezt vinni. Tessék, Salamon képviselő úr a szó.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr. Turi-Kovács Béla javaslatában, az első javaslatban két gondolatot látok, amikor a régi szabály, a korábbi szabály visszaállításáról beszél ez a felvetés. Az egyik: annak a konzekvenciáinak levonását javasolja a képviselő úr, hogy ha egy időközi választás állandóan visszatérően eredménytelen, akkor ne erőltessük. Ez az egyik eleme ennek a javaslatnak. Ezzel a megfontolással én is egyet tudok érteni, úgy gondolom - most már többen is utaltunk rá, nem akarom ismételní az elhangzottakat -, az időközi választással sajnálatosan inkább előfordulhat az, hogy többszöri kísérletek sem vezetnek eredményre. Egyébként ha jól tudom, ha jól emlékszem, egy ilyen tapasztalat kapcsán született meg annak idején ez a '92-es módosítás. Azzal én is egyetérték, hogy akkor nem kellene ezt erőltetni.

Amit Hack Péter mondott, abban is van ugyanakkor megfontolandó, nevezetesen, hogy nem biztos, hogy egy rugalmatlan megoldást kell keresni. Tehát lehet, hogy a különböző időpontban felmerülő, különböző helyeken felmerülő időközi választások valamiféle összefoglalásában nem baj az, ha megmarad az OVB rugalmas hatásköre.

Turi-Kovács Béla javaslatát nem a maga teljes kompaktságában, de azzal a megkötéssel vagy hozzátétellel támogatnám, hogy valóban oldjuk meg azt, hogy ne legyen egy olyan törvényi kötelezettség, hogy amíg be nem töltődik egy mandátum, mindig ki kell tűzni a választást. Azonban lehet, hogy a jobb megoldás az lenne, hogy - amely egy rugalmas lehetőség - nem feltétlenül kellene hónap szerint előírni, hogy mindig mikor legyen az az időközi választás. Amit az ellenzéki képviselőtársak mondtak, abban van megfontolandó dolog, hogy mi van akkor, ha mondjuk júniusban következik be megüresedés, és akkor 11 hónapig kellene e szabály szerint várni. Mindenképpen legyen az a cél, hogy egy évben csak egy időközi választás legyen, azonban ez esetleg ne legyen így egy adott időponthoz kötve a törvényben, hanem például rábízva az OVB-re. Ilyen formában azt az elképzelést, amit Turi-Kovács Béla felvetett, tudnánk támogatni.

Ami a költségeket illeti, én is egyetértek azokkal az észrevételekkel, hogy összefüggés van a két javaslat között a kifejtettek okán - nem akarom ismételni. Ebben a kérdésben azonban még nem tudunk kialakítani Fidesz-álláspontot. Tehát arra kérem a bizottságot, hogy engedje meg, hogy október 10-én adjunk választ a második javaslatra, mintegy kvázi önálló gondolatként, hogy támogatunk-e egy költségemelőt.

ELNÖK: Igen, a finanszírozási oldala a másik kérdés. Először is hadd jelezzem Salamon képviselő úrnak - aki az OVB-re bízna -, hogy az egyetlen alkalom nem fix törvényi rendelkezés, hanem az OVB hatásköre. Ez hihetetlen nagy politikai hatalmat jelent. Azt hiszem, hogy maga az OVB kikérné magának, hogy ekkora hatalmat adjanak a kezébe, tudniillik az természetesen támadást is jelent, hogy mikor tűzi ki, vagy nem tűzi ki. A hat pártnak egészen más érdekei vannak. Hogy az OVB döntsön ebben a kérdésben, az nagyon kemény. Hadd jelezzem, hogy racionális okok... *(Dr. Hack Péter: Ez a hatályos szabály.)* Igen, de ha ilyen nagy... *(Dr. Hack Péter: Most még nagyobb a hatalma.)* Jelenleg több alkalommal lehet, de abban az esetben, ha centralizálná, össze kell kötnie, tehát ha össze kell kötnie, és utána önmaga dönt az összekötött paksamétával, hogy mikor tűzi ki, úgy lehet mondani, hogy az tágítaná a döntési körét, és biztos, hogy nagyobb támadás elé vinné.

Mielőtt Rytkó Emília hozzászólna, Balczó Zoltánnak adom meg a szót.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Elnök Úr! Elnézést, hogy rövid időre visszakerem a szót a költségvetési támogatás tekintetében. Nem vagyok naiv, és lehet, hogy egy szegény párt képviselője könnyen beszél, de számomra elég furcsa, hogy itt kijelentjük azt, hogy azért kell emelni, mert a pártok úgysem tartják be, és úgyis többet költenek. A pártok, amelyeknek a képviselői törvényt hoznak, itt minden további nélkül kimondják, kimondjuk, hogy végül is úgysem tartjuk be a törvényt.

Az a véleményem - és ez a javaslatom -, hogy egyetértek azzal, hogy a lehető legszigorúbban kell ellenőrizni a kampányköltségeket, és meg kell maradni az 1 millió forintnál, illetve ami elfogadható, az a valorizálása az inflációval arányosan. Nekünk ez a véleményünk.

ELNÖK: Turi-Kovács Béla!

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (FKGP): Nagyon röviden szólnék annak reményében, hogy gondolom, a vitának ez a része le is zárulhat, mert úgy gondolom, hogy mindenki

konstruktív és értelmes indítványokkal élt. Én a magam részéről megfontolom az összes indítványt. Úgy gondolom, hogy különös tekintettel az időközi választások megtartási idejére vonatkozó javaslatokat kell esetleg átgondolni, pontosítani. De nem biztos, hogy a jelenlegi helyben kell hagyni, nem biztos, hogy ennél kell maradni. A felvetett javaslatok elég tág teret adnak arra, hogy ezen belül gondolkodni lehessen.

Ami miatt még egyszer szót kértem, az inkább a költség kérdése volt. Kérem szépen, már-már nincs, vagy alig van olyan választási központ, ahol ne lenne helyi televízió, helyi rádió. Teljesen naiv elképzelés az, hogy ezeket bármelyik párt mellőzheti - most nem is a plakátokról beszélek. Ha itt végzünk számításokat akár a legszegényebb pártnál, akár a leggazdagabbnál, akkor ezek furcsa eredményekre vezethetnek.

Meggyőződésem, hogy egy erős ellenőrzés mellett - ezt én is így gondolom teljes mértékben - át kell gondolni, és a realitások határán belül kell gondolkodni. Ezzel az erővel azt is kimondhatnánk, hogy semmilyen összeget nem szabad erre fordítani, mert az is elég, mert esetleg mindig akad olyan párt, amely önmagát annyira szegénynek aposztrofálja, hogy semmilyen költséget nem tud, vagy nem akar viselni. Meggyőződésem szerint a realitások talaján maradván az átgondolás mindenképpen indokolt. Ellenkező esetben csak a kölcsönös vádaskodás fog bekövetkezni, és ez rendszerint eddig is megtörtént. Tehát úgy gondolom, hogy ezt még át kell gondolni.

ELNÖK: Mielőtt lezárnánk a vitát, visszaadom a szót Balczó Zoltánnak.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Köszönöm a szót. Az nyilvánvalóan nem az én javaslatomnak megfelelő értelmezés, hogy akkor legyen nulla. Valamikor a képviselők - mérlegelve a reálisan felmerülő költségeket - megállapítottak egy 1 millió forintos egy fős költséget, amit a parlament megszavazott. Tehát van egy ilyen kiinduló állapot. Azt természetesen elfogadom, hogy a reálértékét őrizze meg.

De hogy Turi-Kovács Béla példájánál maradjak, egyrészt a helyi közszolgálati önkormányzati televízióknak, rádióknak bizonyos kötelezettsége meg van szabva törvényileg, amit biztosítani kell. Másrészt ha háromszorosra növeljük ezeket a költségeket, szerintem az fog történni, hogy a pártok egy olyan versenybe mennek bele - mondok egy példát -, hogy egy párt leköti, hogy egy héten egyszer egy félórás blokkban a helyi televízió lejátssza az ő kampányfilmjét, és ha ez növekszik, akkor naponta, vagy háromszor annyi időben fogjuk ugyanazt csinálni. Természetesen lehet emelni ezt a szintet, de én nem érzem azt, hogy a jelenlegi szint és mérték ne lenne elegendő ahhoz, hogy a választók megismerjék azt, hogy melyik párt milyen programmal lép elő.

ELNÖK: Mielőtt lezárom a kérdést, megadom a szót Rytkó Emíliának. Az a kérdés, hogy két komponense van a választásnak. Az egyik az, hogy egyetlen alkalommal, vagy nem - úgy tűnik, hogy a pártok ebben a kérdésben nagyon eltérő állásponton vannak -, a másik pedig az, hogy inkább esély lesz megegyezni a finanszírozási kérdésben október 10-re. Tessék, öné a szó!

RYTKÓ EMÍLIA (Belügyminisztérium): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Az első kérdés, amit Turi-Kovács képviselő úr felvet, hogy áprilisban, egy évben egyszer legyen időközi választás. Ez választásszakmai szempontból egy kényelmes, jó megoldás. Mi ezt szakmailag nem tartjuk aggályosnak, és szakmailag támogatni tudjuk.

A jelenlegi rendelkezés szerint az Országos Választási Bizottság határozza meg ezt az időpontot. Az Országos Választási Bizottság természetesen a felhatalmazása szerint ezt a későbbiekben is meg fogja tenni. Önök előtt bizonyára ismert, hogy ezen időpontok végleges

eldöntése egy-egy időközi választás esetében csak elég hosszas vita után alakul ki, és bizony két-három hónap alatt dől el az a végleges időpont, amikor a választást megtarthatják. Az ismétlések miatt pedig valóban így is több, mint egy éven át betöltetlen maradhat a mandátum.

Az egy évben egyszer történő választásnál - áttanulmányoztam a korábbi szakmai anyagokat, amelyeket annak idején ahhoz készítettek a választási szakértők, hogy az "április" bekerüljön a törvénybe - egy olyan javaslat is szerepelt, hogy még az eredménytelen választás miatt az ismételt választás időpontjára is készült szabályozási javaslat például az év novemberében. Nyilván ez a tavaszi és az őszi időpont a legalkalmasabb. Végül is ez még nem került megvitatásra sem, sőt az áprilisi időpont is valami miatt a '97-es eljárási törvény elfogadásakor végérvényesen kikerült az eljárási törvényből. Tehát nem jelent semmilyen szakmai nehézséget, sőt szakmailag egyszerűsíti a helyzetet ennek a visszavétele.

A második kérdésben - amely a költségvetési összegeket jelenti - nekünk nincs kompetenciánk állást foglalni. Egy megjegyzést azonban bizonyára megengednek nekem, hogy szakértői szemmel nézve megtegyem. Ha egy pártnak egyidejűleg száz, kétszáz, több száz képviselőjelölt kampányát kell finanszírozni, akkor fajlagosan az egy főre jutó költség nyilván kisebb lesz, mint amikor egy időközi választásnál egyetlenegy jelöltre koncentráltan kell szervezni egy kampányt.

Ezzel a problémával nagyon sokan fordultak az Országos Választási Bizottsághoz. A választási bizottságnak sincsen kompetenciája ezzel a kérdéssel foglalkozni, mint ahogy nekünk sem, tehát ebben nem kívánok semmilyen álláspontot kifejteni, pusztán ezt a hozzánk beérkező információk alapján tett megjegyzést kértem, hogy engedjék meg. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az eddigi vitából - csak összegzem, utána úgyis szavazunk róla - úgy tűnik, hogy a két komponens közül, amit Turi-Kovács képviselő úr fölvetett, az időközi választás időpontjának az egységesítésében nem lesz megegyezés.

Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a második komponensben, a finanszírozásban a MIÉP képviselőjén kívül az öt párt valamilyen úton-módon elmozdulna. Ez maradt nyitva, és itt konstruktív javaslat is fölmerült Hack Péter képviselő úr részéről, hogy meg kellene nézni, ha október 10-ére még előre tudunk jutni. Úgy tűnik, hogy ebben az öt párt meglenne, és öt delegáció szavazata kell hozzá, tehát ez nem kizárt. Számomra úgy tűnt, az első kérdésben nincs hat-, vagy ötpárti megegyezés, ezért föl sem teszem szavazásra. De ha bárki kéri Turi-Kovács Béla javaslatának megfelelően, hogy szavazzunk róla, akkor fölteszem, de mivel nem volt egyetértés, ez fölösleges. A másodikat pedig elhalasztanánk, megvárva az október 10-ét, a konstruktív javaslatokról, amelyek most szóban elhangzottak, október 10-én döntünk. Ha nem kapja meg az öt párt szavazatát, akkor az is elvész, de lehet, hogy ebben van esélyünk a megegyezésre. Úgy látom, hogy ezt megvitatjuk és október 10-én ezt a részét folytatjuk. Ha egyetértenek velem, akkor a 2. napirendi pontra térünk rá. *(Dr. Hack Péter jelentkezik.)* Tessék, megadom a szót.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Még ehhez a napirendhez szeretném jelezni, hogy akkor október 10-éig mi eljuttatjuk írásban egy ellenőrzési mechanizmusra, a pénzköltés ellenőrzésére vonatkozó javaslatunkat is, tehát azzal együtt tárgyaljuk ezt a pontot.

ELNÖK: Igen, legalább lássuk, írott anyag legyen, de hadd jelezzem, a háromszoros emelésben is állást kellene foglalni.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Röviden elvégeztem egy számítást az átlagos fogyasztói árindexekkel, de meg kell jegyeznem, hogy a kampányköltségekre vonatkozó indexek ennél jóval gyorsabban növekednek. Az 1 millió forint, ami 1997-ben annyit ért, az

ma 1 millió 722 ezer forint. Ennek következtében a 2 millióra való felemelés elemi követelmény, azonban én a 3 milliót is támogatni tudnám.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Hiba! A könyvjelző nem létezik.ELNÖK: Jó. Köszönöm szépen. Úgy tűnik, hogy október 10-én itt előre fogunk tudni lépni. Lezárom ezt a napirendi pontot és a második napirendi pontra térünk át, amin egyszer egy gyors futással tavasszal már végimentünk. Egy előzetes szabályozási koncepció készült az Európa parlamenti választásokra. Ott alternatívák merültek föl. Engedjék meg, hogy azt a hat pontot, amit az Európa Parlament ajánlásában az összes uniós ország számára megfogalmaz, csak ismételjem, az csak egy percben kerül, és utána engedjék meg azt is, hogy a Kiszgazdapárt részéről összeállított tízpontos javaslatot ismertesem. Engedjék meg, hogy ezt szóban tegyem meg, mi ezt megvitattuk, csak egy-egy mondatról van szó és már vitatkoztunk rajta, de a jegyzőkönyv úgyis tartalmazni fogja, és akkor utána ez egy vitaalap lehet. Hadd jelezzem még, hogy október 10-én ezt is folytatjuk, főleg, ha úgy tűnik, hogy meg tudunk néhány pontban egyezni.

Tehát amit az Európa Parlament egy ajánlásban megfogalmazott, az így néz ki. Az arányosság követelményének jobban megfelelő listás választásokat kell tartani és az egyéni választási kerületi rendszert mellőzni kell. Ez megfelel a magyarnak, tehát nem jelent problémát. Húszmillió lakosságlétszám alatt elegendő országos szintű listaállítás, bár a területi listaállítás is fölmerül, nálunk megyénként, de el lehet tekinteni tőle, ez az ajánlás. 3. A mandátumhoz jutás elé küszöb felállítása lehetőség, de öt százalék a maximum. Ez Magyarországon is maximum öt százalék jelenleg. 4. A listák összeállításánál a jelöltek között a nők és a férfiak egyenlő arányát ajánlotta ez az ajánlás. 5. Az Európa parlamenti választások időpontjaként az ötéves ciklus lejártának évében a májust jelölte meg, tehát mindig májusban legyen. Ez is az ajánlásban szerepel, hogy az összes uniós országban egyszerre legyen. Végül az ajánlás előirányozta, hogy a 2009-ben - 2004-ben lesz a következő, utána 2009-ben - tartandó választásoknál már el kell különíteni a tagállamokat megillető képviselői kontingensekből egy részt. Hogy ez pontosan mennyi, még nem tudjuk, de minden országban el kell különíteni egy részt, amelyre a jelölteket az Európai Unió egészében szerveződő pártok - Európai Néppárt és a többi, Liberális Párt, már amelyek vannak - állítják. Jelenleg nincs önálló listaállítási jog, de 2009-től minden tagállamon belül valamilyen aránynak lenni kell.

Ezek azok a szempontok, amelyeket figyelembe kell venni és ez, valamint a tavaszi vita alapján is az volt előttünk Turi-Kovács Bélával a szempont, hogy lehetőleg minél kisebb politikai vita legyen rajta majd, ha megvitátjuk, tehát legyen esély, hogy átmenjen, és tényleg letegyük ezt a koncepciót. Tehát felsorom ezt a kilenc pontot, amit mi ajánlunk az előbbi alapján.

1. Egyfordulós listás választás legyen az Európa Parlament ajánlásának megfelelően. Nem kell két forduló.

2. A listaállításhoz egy körülbelül 10 millió forintos kauciót kell letétbe helyezni mondjuk az Országos Választási Irodához. Bármely bejegyzett párt indíthat, ha letette a kauciót. Tehát az a javaslatunk, hogy ne legyen a belső választásnak megfelelő kopogtatócédula-rendszer, az essen el. Inkább legyen egy 10 milliós - vagy vitatkozzunk, mekkora az az összeg - kaució, ami elrettenti azt a pártot, amelyiknek nincs esélye. Tehát egy olyan összeg legyen, ami nem olyan nagy, hogy ez problémát jelentsen. Méghozzá azzal, hogy ezt a 10 milliót visszakapja az a párt, amelyik az összes szavazatok legalább egy százalékát eléri. Ez olyan alacsony, hogy akinek egy picit súlya van Magyarországon - 12-13 ilyen párt van, amelyik ezt az 1 százalékot eléri -, az már visszakapja, tehát nem jelent olyan elrettentést, ami bárkit hátrányba hozhat.

3. Elegendő országos listát állítani. Ezt az ajánlás lehetővé tette, azt gondolom, a 10 milliós kis Magyarországon ez elegendő, tehát ne legyen területi lista.

4. Nincs parlamentbe jutási küszöb, mivel maximum 20 körüli mandátumra számíthatunk és az automatikusan kihoz egy 5 százalékos küszöböt. Sajnos úgy tűnik, hogy 20 alatt lesz a mandátumunk, de mivel 20 körül van, nem kell külön listás küszöb, mert önmaga ez a kis mandátumarány már eleve hozza a minimum 5 százalékos küszöböt.

5. Nincs érvényességi küszöb a választási részvétel szempontjából és tekintet nélkül a részvételre, érvényes a választás. Emlékszünk, hogy körülbelül 20-30 százalék között van érvényes, annyian járnak el Nyugat-Európában, félfő, hogy Magyarországon meg az új tagként esetleg belépő közép-európai országokban még kevesebben mennek el, ennek az az indoka.

6. A 2009-ben esedékes Európa parlamenti választásra a magyar képviselői helyek egynegyedét különítsük el az Európai Unió egészében szerveződő pártok számára, Európai Néppárt, Liberális Párt és a többi. Tehát, ha húszat kapunk, akkor ötöt, ha 16-18 között, majd ennek megfelelően. Tehát egynegyede, ez lenne a mi javaslatunk.

7. A finanszírozási plafonra az a javaslatunk, hogy egy-egy választási lista jelöltjeire összesen 100 millió forintot lehessen költeni. Körülbelül 20 jelöltre lehet számítani és mivel egy országban kell megmozgatni az embereket, 100 millió legyen.

A 8. pont ennek a kiegészítése: a teljes választásra a részvétel növelése érdekében a költségvetés minimum és pártsemlegesen 200 millió forintot költsön. Itt nem a felső, hanem az alsó küszöböt kell megállapítani, hogy ennyivel segítse a pártokat, és akkor talán a 100 milliós ottani plafon lehetővé teszi, hogy a pártok meg tudják mozgatni a lakosságot.

És végül a 9. pont: ez megfelel az ajánlásnak, a listákon a jelölteknek fele-fele arányban kell a nemek szerinti megoszlást tükrözni. Tehát azon belül nem akarunk további belső differenciálódást, de fele-fele. Tehát, ha húsz jelölt lesz, akkor tíz nő, tíz férfi.

Ez a kilencpontos javaslatunk. A tavaszi vitán, ahogy végimentünk, lenne még egy sor további pont, de úgy látom, ezek azok a pontok, amik fölött viszonylag kis vita lesz és nagyjából a pártok érdekeit egyik sem sérti. Ez a Kisgazdapárt javaslata, ha szóban is terjesztettem elő, de a jegyzőkönyv mostantól kezdve tartalmazza és ez egy vitaalap lehet. Salamon képviselő úr jelentkezett először.

Hiba! A könyvjelző nem létezik. DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tisztelt Bizottság! Előljáróban szeretnék utalni arra - amit talán valamennyien tudunk vagy emlékszünk rá, csak mégis óvatosságból mondom, nehogy elveszék a szem elől -, hogy az 1997. évi C. törvény, a választási eljárásokról szóló törvény nyitva hagyja ennek az eljárásnak a szabályozását is. Tehát ennek a törvénynek a hatálya arról beszél, most ezt nem tudom pontosan idézni, nincs nálam a törvény, hogy az ez a törvény, mármint az 1997. évi C. törvény van hivatva szabályozni minden választási eljárást, amiről törvény rendelkezni fog, és a törvény indokolásában az Európa parlamenti választás meg is van említve. Ezt csak azért mondom, mert az az ajánlás, amiben egyetértésre tudunk jutni, már csak ez okból is önálló életet képezhet az egyébkénti választási reform kérdéseitől.

Hiszen a jogszabályi szabályozást illetően legalábbis nem a '89. évi XXXIV. törvény érintését jelenti, hanem az eljárási törvényt, ahová valószínűleg akkor, ha kialakul az egyetértés, hozzá kell illeszteni egy további fejezetet, amely az Európa parlamenti választásra vonatkozó speciális szabályokat tartalmazza. Elnézést, ez még nem a kilenc pontra való választ jelentené. Erre csak emlékeztetni szeretném a bizottságot. Kodifikációs szempontból lényeges dolog, és úgy gondolom, hogy az is lényeges, hogy itt tulajdonképpen tényleg egy leválasztható kérdéskörrel van szó.

Pontról pontra haladva, nagyon röviden ott fogok vitába szállni, ahol nem értünk egyet a javaslattal. Egyetértünk azzal, hogy egyfordulós, tiszta listás választási rendszer legyen. A

kifejtett érvek alapján ez logikusnak tűnik. Az is logikusnak tűnik - rögtön a 3. pontra reagálok -, hogy ez országos listás legyen. Hadd kapcsoljam ide a 6. pontot is. Azzal is egyetértünk, hogy a számunkra biztosított helyek háromnegyed-egyegyed arányban oszoljanak meg aszerint, hogy Európa parlamenti módon, tehát onnan kerül betöltésre, vagy pedig így, közvetlen választás útján. Tehát ezekkel nincs vitánk.

Nincs vitánk továbbá azzal sem, ami a 4. és az 5. pontban jelentkezik, nevezetesen hogy nincs értelme az 5 százalékos küszöbnek, hiszen a képviselői helyek száma olyan alacsony, várhatóan 20 alatti, amiből 1 listás hely megszerzéséhez is feltételezhetően a küszöbszavazatot, 5 százaléknyi szavazatot el kell érni. Persze itt nem mindegy - analóg módon gondolkodunk, ahogy van a kétharmados szabály -, hogy ezt hol húzom meg, de azt gondolom, hogy elhanyagolható a különbség, és tényleg nem érdemes emiatt küszöbben gondolkodni. Nem volt világos?

ELNÖK: Hogy a kétharmados szabály hogy jön be, ezt végig kell gondolni, mert nem jöhet be. *(Dr. Wiener György: Sehogy, mert csak két szintnél van kétharmados szabály. Egy szintnél nincs.)*

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Az országos listán nincs is kétharmad.

ELNÖK: Igen, így igaz. Ez jelenleg technikai kérdés, amelyről a konkrét szöveg kapcsán kell beszélni.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Akkor úgy fogalmazom - mert ez nyilván szabályozás tárgyát fogja képezni -, hogy az egy mandátum eléréséhez szükséges szavazatszámot hogyan fogjuk kiszámolni. Az erre vonatkozó szabálynak jelentősége van, mert nem feltétlenül következik az, hogy úgy kell kiszámolni, hogy az összes helyeket kell osztani az összes érvényes szavazattal.

ELNÖK: Elnézést kérek, már az előbb akartam jelezni, hogy ez nagyon fontos kérdés, és a vitát meghatározza. Mi jelenleg csak egy-egy mondatos szabályozási koncepciót teszünk le. Amely kérdésekbe most belement, arról akkor kell beszélni, amikor a koncepciót elfogadjuk, és konkrét törvényszöveggé kell alakítani, hiszen akkor száz ilyen kérdés felmerülhet. Ha a koncepció alapkérdéseiben megegyezünk, akkor ezek - bár nagyon fontosak - a koncepcionális kérdések alatt lesznek. Ha ebbe az irányba haladunk, akkor nem fogunk tudni végigmenni a kilenc ponton, és még Hack képviselő úrnak is van mondanivalója.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Jó, akkor csak ennyit mondanék problémajelzésként, hiszen valóban nem is szabad most belemenni. Ezért csak egy rövid pártálláspontot jeleznék. A másik küszöb, tehát az általános érvényességi küszöb elvetésével is egyetértünk.

Nem értünk egyet viszont a kaucióval. Ezt már elmondtuk tavasszal is - nem lehet új a részünkről -, nem értünk ezzel egyet, ugyanakkor nem vagyunk ellene, hogy a listaállítás szabályai egyszerűsödjenek. Például méltánylandó szabálynak tudjuk elképzelni, hogy az Országgyűlésben képvisellel bíró pártok indulhassanak ab ovo...

ELNÖK: Előfeltétel nélkül.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Igen, előfeltétel nélkül, és akik ehhez még fel akarnak zárkózni, azok számára esetleg elő lehet írni egy olyan kopogtatócédulás eljárást,

amely szűkebb időben, nagyobb létszámmal érvényesül, figyelemmel arra is, hogy nem egyéni képviselőknek kell kopogtatócédulákat gyűjteniük, hanem egy párt számára Hegyeshalomtól Sarkadig. Ha ez diszkriminatív, akkor ezt azért mondom, hogy ilyen ellenvetés esetére sem támogatjuk a kaució rendszerét, most nem ragaszkodunk ehhez, csak gondolatként vetettük fel. Tehát nem azt mondtuk, hogy mindenáron ezt a kettősséget akarjuk. Ha ezt a kettősséget nem tartja támogathatónak a többi párt, mert mondjuk aggályokat lát abban - esetleg fel lehet vetni ilyet, mert ilyen jogi megoldás még nem volt, és senki nem mondott véleményt...

ELNÖK: A németeknél ez a rendszer van, és ott az alkotmánybíróság elengedte ezt a dolgot.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Ez megnyugtat abból a szempontból is, hogy egy olyan javaslatot, gondolatot vetünk fel, amely mondjuk egy másik ország alkotmánybíróságának, egy tekintélyes jogállam alkotmánybíróságának a próbáját kiállta. De ha aggályok vannak, nem ragaszkodunk ehhez. De akkor sem a kaució rendszer mellett vagyunk, mert nem tartjuk szerencsésnek a demokráciát pénzek letételéhez, pénzek elvesztéséhez kötni. Nem mondom, hogy ez abszolút ördögtől való, és abszolút elképzelhetetlen dolog, de a mi ízlésünkkel nem vág egybe, és nem tetszik nekünk.

Akkor inkább legyen egy, az összes pártra kiterjedő - ha nem megy ez a kettős rendszer -, rövid határidőhöz kötött magasabb számú aláírásgyűjtés. Összegeket, kontingenseket nem mondok, mert ez már konkrét kodifikáció. Szerintem ez teljesíthető, mert - még egyszer mondom - országos szinten kell aláírást gyűjteni és listára, hogy induljanak a pártok, vagy sem. Ezt az országban valamelyest befolyással bíró országos súlyú párt - nyilván olyan is lesz a jogi szabályozás - teljesíteni fogja tudni.

Elnézést, lehet, hogy nem tudtam követni a 7. és a 8. pont finanszírozási rendszerét.

ELNÖK: Egy-egy listára 100 milliós plafon, és kiegészül a 8. ponttal, miszerint a költségvetésnek minimum kétszázat rá kell költenie. Az is egy technikai kérdés, hogy hogyan oldjuk meg.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Erre hadd mondjam azt, elnök úr, hogy ennyire konkrétan a számok tényleg váratlanul érnek. Erre én hadd nyilatkozzam úgy, hogy most nem akarunk ellene szólni, de hogy a végső szavunkat ebben a 7. és 8. pontban kimondhassuk, erre október 10-ig kérünk határidőt.

Amit megint nem támogatunk, az a listák megkötése nemek szerint törvényileg. Az Európai Unió ajánlása - az ajánlás természetéből következik - nem kötelező senki számára sem, csak ajánlás. Ezt ugyancsak kifejtettük korábban más pártokkal együtt. Ezt a Magyar Demokrata Fórum nevében is mondom, a kaució tekintetében is előzetesen egyeztettem Balsai úrral a mandátumom tartalmát is illetően, különben nem mondanám, tehát az általam most helyettesített MDF-delegáció nevében is mondom, hogy ahogy a kauciót nem támogatjuk, ugyanúgy ezt ők sem támogatják, tehát mi sem. Úgy gondoljuk, hogy a magyar politikai életnek valóban hasznos lenne, ha a hölgyek, a nők szerepvállalása jelentőssé válna, azonban nem tartjuk szerencsésnek, hogy ezt törvény határozza meg. Úgy fogalmaznék, hogy egyik párt elől se vegyük el a versengés lehetőségét, vagyis azt, hogy nem a törvény kötelezéseinek eleget téve, hanem saját meggyőződéséből juttassa egyik vagy másik párt - például a Fidesz - minél nagyobb számú politikai szereplés lehetőségéhez a hölgyeket. Ha ezt törvény írja elő, akkor ez a lehetőség így, ilyen formában nem adott. De elvben is úgy gondoljuk, hogy a listák összetételének a megszabása a szabad jelöltállítás elvével nehezen hozható összhangba, és ezért ezzel szemben ilyen természetű elvi aggályunk is van.

Összességében tehát a tíz pont közül nyilvánvalóan a 2. és a 9. pont az, amelyet a Fidesz semmiképpen sem tud támogatni. A 7., 8. finanszírozási pontokat illetően pedig most nincs ellenvetése, de az igenlő szavazatáról a végső szót legközelebb szeretném kimondani. Egyebekben pedig nincs észrevétele, el tudja fogadni a Kisgazdapárt itt most elővezetett javaslatát.

ELNÖK: Köszönöm. Hack Péter képviselő úré a szó.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Köszönöm. Mi a magunk részéről egyetértünk az egyfordulós, országos listás, 5 százalékos, érvényességi küszöb nélküli európai választással. Egyetértünk azzal, hogy 2009-ben a listák, illetve a mandátumok egynegyedét európai pártok adják ki, egyetértünk a listás jelöltek között a nők, férfiak fele-fele arányának megkötésében. Egyetértünk a finanszírozási limitekkel is - az előző vitára utalva - azzal, hogy értelemszerűen 2000-es árakon számolva értendő ez az összeg, tehát a 100 millió és a 200 millió is. Mert ha 2009-ben választunk először és addigra megkötjük, hogy ez 100 millió lesz, mondjuk optimistán gondolkodva lehet, hogy még lesz értéke annak a 100 milliónak, ha lesz még forint 2009-ben.

Ami a vitakérdéseket illeti, mi a magunk részéről azt, hogy valamilyen szűrése legyen a listát állítóknak, támogatjuk. Azt gondolom, hogy a kaució egyértelmű elutasítása azon az elven, hogy ne tegyenek itt le pénzeket, annyiban megkerülése a problémának, hogy ha kampányolni kell, akkor ennél jóval nagyobb összeget kell megmozgatni. Tehát 10 millió forintos országos kampány, ha valakinek kopogtatócédulát vagy ajánlócédulát kell gyűjteni, az irreális. Azzal, hogy elvetjük a kauciót, még nagyobb anyagi terhekhez kötjük egyáltalán az indulás lehetőségét. Már az országos választásnál is '94. óta előjön az, hogy legyen egy különbségtétel, amit a Fidesz is most itt említett, hogy bizonyos pártoknak ne kelljen kopogtatócédulát vagy aláírást gyűjteni, másoknak kelljen. Ezt azért nem tartjuk igazán szerencsés ötletnek, mert ez bizonyos részben a kis pártokat, amelyeknek aláírást kell gyűjteni, rendkívül nehéz helyzetbe, ugyanakkor közülük a nagyobbakat meg nagyon komoly előnybe hozza a kampányt nem folytató pártokkal szemben. Mert miközben vannak pártok, amelyek járják a választókat, gyűjtik az aláírásokat, az úgymond nagy pártoknak erre nincs joga, nem látogathatja meg, ez a "door to door" kampány nem folyhat. Tehát azok a pártok, amelyek bent vannak a parlamentben - például a Fidesz javaslata szerint -, de nem gyűjtenek aláírást, azok hónapokig bíznak a véletlenben vagy bíznak abban, hogy az előtte három vagy négy évvel levő választási eredmények valahogy hatnak.

Ezért azt javaslom, hogy a különbségtétel ne az 5 százalékot elért vagy nem elért pártoknál legyen, hanem legyen az előző országos választásokon egy százalékot elért pártoknál. A választási pártfinanszírozási törvényünk lehetővé teszi, illetve tartalmazza ezt a különbséget, mindazok a pártok kapnak állami, központi költségvetési támogatást, amelyek az előző választáson egy százalékot elérték. Ennek a szabálynak az analógiájaként ne kelljen feltételt teljesíteni azoknak a pártoknak, amelyek az Európa parlamenti választás előtti országos választáson meghaladták az egy százalékos támogatottságot. Azoknak, amelyek nem haladták meg ezt az egy százalékos támogatottságot, szerintem kisebb anyagi teher, ha kauciót kell letenni - különösen akkor, ha be is jutnak, mert akkor végül is nem veszítik el ezt az összeget -, mintha kampánypénzeket kellene felhalmozniuk és aláírás-gyűjtési kampányt kellene folytatniuk. Ezért mi az egy százalékot el nem ért pártok esetében a kauciót támogatjuk. A többi kérdéstről, a részletkérdésekről majd 10-éig...

ELNÖK: Köszönöm szépen. Wiener képviselő úré a szó.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Tisztelt Bizottság! A vázolt koncepció jó részével egyetértünk, hiszen tulajdonképpen ez az egyetlen lehetséges módja, hogy Európa parlamenti választásokat Magyarországon lebonyolítsunk. Teljes mértékben egyetértünk azzal, hogy országos lista legyen, ne legyen küszöbhatár, egyfordulós legyen. Teljes mértékben egyetértünk azzal - korábbi koncepcióknak is megfelelően -, hogy a férfiak és a nők azonos arányban szerepeljenek a listán, sőt tulajdonképpen itt még további szabályozás is szükséges lenne, hogy legalább esélyes befutó helyre nő politikus kerüljön.

Ahol vitatni lehet az előterjesztést, az tulajdonképpen két pont. Az egyik a finanszírozás kérdése, a másik kaucióé. A finanszírozással az a helyzet, hogy úgy tűnik, ma nem szerencsés megállapítani 2004-es - ha akkor EU-tagok leszünk, bár ennek nem nagy a valószínűsége - vagy 2009-es időpontra összegeket, hiszen amint erre Hack Péter képviselőtársam utalt már, az is lehet, hogy 2009-ben Magyarországon is az eurót fogják alkalmazni. A mai pénzviszonyokat, pártviszonyokat figyelembe véve az összegek megállapítása is problematikus. Meg kell hogy mondjam, a 100 milliót én nem tartom igazán magasnak. Együtt voltunk Amszterdamban, ott hallottunk arról, hogy milyen nagy problémát jelent megmozgatni a választókat. Úgy ítélem meg, hogy 100 milliónál mindenféleképpen nagyobb összeget kellene megállapítanunk, minimum 200 milliót. Hozzá kell azonban tennem, hogy nem tudjuk megoldani sem 2004-re, sem 2009-re vonatkozóan, hogy ez az összeg milyen legyen. Tulajdonképpen az anyagi jogi jogszabályok között ennek a szakasznak nem is kell szerepelnie és ezt akkor kell majd beiktatni az eljárási törvénybe, amikor aktuálissá válik. Tehát azt javasolnám, hogy ezt vegyük le a napirendről, mert nem tudunk ma összecszerülésben semmit előrelátni sem 2004-re, még kevésbé 2009-re.

Ami a kauciót illeti, ezzel az MSZP más vonatkozásokban sem ért egyet, azonban Salamon képviselőtársam felvetése sem megalapozott. A német alkotmánybíróság álláspontja számunkra nem mérvadó. Nem azért, mert nem értékeljük az ottani tevékenységet, hanem azért, mert a 70/A. szakaszhoz hasonló rendelkezés hiányzik a német alkotmányból. Azon lehet vitatkozni, hogy a 70/A. szakasz csak személyekre vagy jogi személyekre is érvényes-e. Ez lehet egy vita tárgya a nem tökéletesen pontos alkotmányos fogalmazás miatt, azonban célszerűnek tűnik, ha ilyen diszkriminatív intézkedést nem építünk be ebbe a törvénybe sem. Nekem az a véleményem, hogy az ajánlószelvények megszerzése, ha ezt előírjuk országos választásokon, akkor megfelelő eszköz az európai parlamenti választások esetében. Azon lehet gondolkodni, hogy az országos választásokon vagy az önkormányzati választásokon ez szükséges intézmény-e avagy sem. Ha azonban ott szerepel, akkor itt is szerepelhet. Vita azon lehet, hogy hány aláírást kell összegyűjteni. Minimum 10.500 aláírás kell jelenleg ahhoz, hogy egy párt országos listát tudjon állítani. Szerintem az Európa parlamenti választások esetében ez a szám emelhető mondjuk 20 ezerre - ez még későbbi viták és egyeztetések tárgya is lehet -, de az nem szerencsés, ha a parlamentbe már bekerült pártok ilyen módon kívánnak a maguk számára előnyöket biztosítani. Hozzá kell tennem, hogy a 20 hely, ami maximum rendelkezésre áll, megítélésem szerint a nem igazán erős pártok többségét el fogja riasztani attól, hogy elinduljanak. Tulajdonképpen négy pártnak lehet matematikailag esélye arra - még csak hatnak sem -, hogy bekerüljön az Európa Parlamentbe és ezen pártok esetében is maximum hat vagy hét mandátum szerezhető meg, lehet hogy csak négy vagy öt. Mindez arra utal, hogy nincs akkora jelentősége ennek a szűrő szerepnek, mint egy országos választásnál, de ez sem egy lényegi kérdés, ez is részletkérdés, a törvényalkotás konkrét folyamatában kell erről vitatkoznunk.

Végezetül a kodifikáció problémája. Abban Salamon képviselőtársamnak tökéletesen igaza van, hogy az eljárási törvényhez kell még egy fejezetet illeszteni, amely az Európa parlamenti választásra vonatkozó speciális rendelkezéseket tartalmazza. Szükséges azonban egy anyagi jogi törvénynek a megalkotása is. Szükséges azonban egy anyagi jogi törvény

megalkotása is. Nekem az az álláspontom, és a Szocialista Pártnak is az a véleménye, hogy ezt minél előbb meg kellene alkotni, és az alkotmány előírásainak megfelelően kétharmados többséggel elfogadni. Ez 2001 első felében elképzelhetőnek látszik. Alkossuk meg ezt a törvényt, és ezzel is jelezzük az Európai Unió, illetőleg a tagállamok számára, hogy Magyarország teljes mértékben készen áll a csatlakozásra. Az már az ő ügyük, hogy ez mikor lesz realitás.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő úr. Ketten jelentkeztek, Rubovszky képviselő úr, utána pedig Turi-Kovács Béla következik.

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr. Nagyon röviden a kaució kérdéséhez, a 9. ponthoz szeretnék hozzászólni. Gyakorlatilag akármilyen kauciót mondunk az 1 százalék alatti pártoknak, ezzel indirekt módon kizártuk őket a választásból, mert nincs olyan párt, amelyik nem érte el az 1 százalékot, és letesz 10 millió forintot abban a reményben, hogy 5 százalékot el fog érni.

Én viszont hajlamos vagyok azt javasolni, hogy legyen az Európa parlamenti listaállítást feltétele az, hogy az előző belföldi országgyűlési választásokon minimum 1 százalékot elért. Kössük össze. Nincs kaució, ki van zárva, mert aki nem érte el az 1 százalékot, nem indulhat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Tessék, Turi-Kovács Béla!

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (FKGP): Köszönöm, elnök úr. Az előterjesztésünkben a kaució mint lehetőség szerepelt, és egyáltalán nem arról volt szó, hogy ezt tartjuk az egyedül üdvös megoldásnak. Itt arról van szó, amelyben - úgy tűnik - mindenki egyetért, hogy egyfajta szűrő beépítése mindenképpen indokolt. Hogy ennek a milyensége miként kerüljön meghatározásra, az egy másik kérdés. Hangzottak el egészen jó indítványok. Azt nem tudnánk támogatni a magunk részéről, hogy olyasfajta disztinkció következzen be, hogy parlamenti párt és nem parlamenti párt. Például akkor, ha ez mondjuk a választást követő harmadik évben történik, erősen vitatható akár a közvélemény-kutatások eredményeinek a tükrében is, amit nyilván meg is tennének, hogy vitatnának. Ezt nem gondoljuk elfogadható megoldásnak.

A kopogtatócédula ügyében minket csak az korlátozott, hogy Hack Péter képviselőtársunkhoz hasonlóan végiggondoltuk, hogy ennek a költsége lényegesen nagyobb kizáró körülmény, mint a 10 millió forint. Akár 15 ezerben, akár 20 ezerben határoznánk meg a begyűjtendő cédulák számát országosan - mert ezt csak országosan lehet megvalósítani -, ennek a költségkihatása lényegesen meghaladná a 10 milliót. Mégis az én nézetem szerint azzal egyet kell érteni - ezt még nem egyeztettük, de azt gondolom, hogy ebben is egyetértünk -, hogy abban az esetben, ha úgy tűnik, hogy a többség nem támogatja az általunk javasolt megoldást, a limitnek valami olyannak kell lennie, amely szűrőt ugyan jelent, de semmiképpen nem kizáró a lehetséges indulók tekintetében. Én a magam részéről hajlok arra, hogy behatárolt legyen, és nincs jobb, minthogy ezeknek az ajánlószelvényeknek a gyűjtése bekövetkezzék.

Az 1 százalékos párttal ugyanis ugyanaz a bajom, meg kell mondanom, mint ami a parlamenti párttal. Az 1 százalékos pártok jelentős része két-három év alatt tökéletesen eltűnik, és bár az 1 százalékot valamilyen úton-módon meghaladta a támogatottságuk az előző választáson, de esetleg két-három év múlva a párt már jószerével semmilyen támogatottságot nem élvez. Úgy tűnik, hogy ennél biztonságosabb, még ha drágább is, a kopogtatócédulák megoldása. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Hadd jelezzem, hogy az előbb egyeztettünk a kaució kérdésében a képviselőtársammal, és tényleg nincs semmi elvi ellenállásunk a kopogtatócédulával szemben. Amit Hack Péter képviselőtársunk mondott, azt tulajdonképpen megvitattuk, ugyanaz volt az érve, hogy a kopogtatócédula-gyűjtés egy jó kampánylehetőség. Mindannyian gyűjtöttünk - nekem az egyik legszebb emlékem, amikor kétezer lakásba bementem. Tudom, hogy rengeteg pártnak, a MIÉP esetében ez 1 százalékot is jelentett. Ez egy kis pártnál nagyon fontos, tehát kampánylehetőség. Nem vitás, elképzelhető, hogy az, aki nem csinálja - a másik csinálja -, hátrányba kerül. Biztos, hogy sokba kerül, nagy munka, de van hozadéka. Tehát nincs elvi ellentét közöttünk.

Ellenben hogy túl magas a 20 ezer - jelenleg 10 ezer 500, de több verzió van, és remélem, hogy kialakul egy ötpárti konszenzus -, és ha visszaállnánk arra, hogy 10 ezernél több aláírást lehet gyűjteni, úgy lehet mondani, hogy az a belső választáshoz képest is megemeli az előzőnek a munkaterhét. Úgy gondolom - egyetértve Turi-Kovács Bélával, mint a delegációs társammal -, hogy ha ebbe az irányba megyünk el, és úgy láttam, hogy Wiener képviselő úrnak ez az álláspontja, hogy a 10 ezres aláírás az, amely országos szinten megfelelő, ismerve az arányokat, ha ebben meg tudnánk egyezni, akkor lemondanánk a kaucióról, bár látunk benne rációt, de nincs semmi ellentét. *(Dr. Salamon László jelentkezik.)*

Azt hiszem, hogy Hack Péter jelentkezett először, utána Balczó Zoltán, és utána... *(Dr. Salamon László: Kérdést szeretnék feltenni, ha szabad.)* Tessék!

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Hány párt van ma, amely legalább 1 százalékot elért?

ELNÖK: Ha jól emlékszem, tizenegy, de lehet, hogy Gyuri jobban tudja.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): A helyzet a következő. Hat párt került be a parlamentbe 5 százalék feletti eredménnyel, illetőleg 5,5 százalék feletti eredménnyel, az MDF pedig 2,8 százalékkal. Emellett még van három olyan párt, amely 1 százaléknál magasabb eredményt ért el, és nem parlamenti párt: ez a KDNP 2,31-gyel, a Munkáspárt 3,97-tel és a Magyar Demokrata Néppárt 1,34-gyel. Három olyan országos listát állított párt volt, amely 1 százalék maradt: az Új Szövetség, az Együtt Magyarországért Unió és a Nemzetiségi Fórum.

ELNÖK: Tehát nyolc vagy kilenc. Ez a lényeg.

Hack Péter képviselő úr a szó. Ő kezdi a felszólalások sorát.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Én a magam részéről nem zárkozom el a kopogtatócédula-gyűjtési megoldástól sem. Amiért az 1 százalékos küszöbhasználat - amit a Fidesz említett - szimpatikusabb számomra, az az, hogy ez olcsóbbá teszi a kampányokat. Értelemszerűen itt nemcsak a kisebb pártok költségvetésében kell gondolkodni. De ha például az Európa parlamenti választások egy évvel megelőzik az országgyűlési választásokat, akkor a pártoknak egy évvel a választás előtt egy jelentős költséggel járó aláírásgyűjtést kell folytatni, ami nagy nyomás a pártokon abban a tekintetben, hogy ezeket a kasszákat valahonnan fel kell tölteni. A nemzetközi gyakorlatból tudjuk, hogy a kasszák feltöltésének igénye a legnagyobb kísértő erő a korrupcióra vagy valamifajta visszaélésre. Ez az egy szempont az, amely engem inkább a Fidesz javaslatának az elfogadására indít, mint a kopogtatócédula-gyűjtésre.

Ráadásul annak a szempontnak, amit Turi-Kovács Béla említett, hogy mondjuk három év után megszűnik egy 1 százalékot elért pártnak a támogatása, ennek két következménye lehet. 1. Nem indul el a választásokon. 2. Elindul, de még 1 százalékot sem kap. Egyik sem

olyan, amely bármilyen szempontból költségeket okozna, vagy veszteséget okozna. Arról az oldalról szeretnénk meghatározni a limiteket, hogy ne legyen bemondásra ezer név a listán, a pártlistán. Tehát valaki megalapít egy pártot, és másnap jegyezteti magát, hogy ő szeretne ezen rajta lenni. Ezt szeretnénk limitálni. Az 1 százalék limitálja. Ennél kevesebb lehet, több - ha elfogadjuk a Fidesz javaslatát - nem.

Én változatlanul elfogadom azt, hogy ha mégis van olyan párt, amely nem érte el az 1 százalékot, és kockáztatni akar 10 milliót, akkor ezzel a kincstár nyer 10 milliót, a párt meg veszített. Tehát ezt én nem zárnám ki teljesen. De ha ilyen elvi ellenállás van a kaucióval kapcsolatban, akkor én ezt nem terjeszteném elő, vagy nem erőltetném. De azt meggondolandónak tartom, hogy plusz kampánynak, két választás közötti nagy kampánynak, amely szintén elviszi a választásokat vagy pénzeket, van-e előnye vagy hátránya. Politikailag lehet előnye is egy adott párt számára, két választás között az ellenzéknek mindig jó, ha folytathat egy kampányt, akár door to door kampányt is, Európa tanácsi aláírásgyűjtés címén buzdíthat a kormány ellen - persze ez önmagában nem probléma, csak ez sok pénzbe kerül, a pénzt pedig valahonnan elő kell teremteni. Minél nagyobb pénz, annál nagyobb kockázata van, hogy ezt a pénzt nem korrekt úton teremtik elő.

ELNÖK: Balczó Zoltán következik, utána pedig Wiener képviselő úr.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Csak azokhoz a pontokhoz szólnék hozzá, amelyeket nem támogatunk. Kérem az elnök urat, hogy a Kiszgazdapártnak ezt a javaslatát, amelyről most vitázunk, a következőkben - sajnálatos módon ezt csak szóban ismertük meg - a jegyzőkönyvön túl esetleg küldje ki.

ELNÖK: Ígéretet teszek, hogy hétvégén, jövő hét elején rögtön elküldöm - egy oldalról van szó.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Az előző kilenc ponttal kapcsolatban a frakcióval egyeztetett véleménnyel jöttem ide, ami nyilván azzal azonos. Frakcióvéleményt tudok mondani, a többit csak a megítélésem szerint tudom képviselni.

Tehát amivel nem értünk egyet - illetve kezdeném ezzel a bizonyos részvételi feltétellel. Az, hogy az országgyűlési választásokon feltétlenül ajánlócédula-gyűjtés van és kell hogy legyen és maradjon a jelenlegi rendszerben, ez teljesen nyilvánvaló, hiszen az egész az egyéni képviselői lehetőségéből indul el, ami minden választópolgár számára egy jogosultság. Tehát a feltételét biztosítani kell, hogy adott lakossági támogatás esetén az az adott személy elindulhasson, és erre az ajánlócédula az egyetlen lehetőség. Itt az Európa parlamenti választások esetén nyilvánvalóan csak listás választás van. Ez azt jelenti, hogy itt pártok kell hogy megmérjék magukat, még hozzá olyan pártok, amelyek - ha 16 megszerezhető mandátumban gondolkodunk - legalább 6,5-7 százalékot el kell hogy érjenek. Tehát, ha támogatjuk és én támogatom azt a feltételt, hogy akik az előző országgyűlési választásokon egy százalékos eredményt értek el, hiszen ezeknek a pártoknak van reális esélyük arra egyáltalán, ha még támogatottságuk növekedett is, hogy mandátumot szerezzenek; nyilvánvalóan előfordulhat valamilyen párthasadás adott esetben, ahol két választás között létrejön egy olyan párt, ami esetleg erre esélyes, akkor az eggyel későbbi EU-választásokon rendelkezik majd azzal a jogosultsággal, hogy listát állíthasson. Tehát az egy százalékot ebből a szempontból helyesnek tartom.

Ha egy ajánlócédula-gyűjtési kampányba kezdünk, ez két oldalról is felvet problémákat. Az egyik valóban az, hogy újabb költségek a pártoknak. A másik: ellentmondást látok aközött, hogy tízezres nagyságban majd ajánlásokat kapnak a pártok, miközben úgy

gondoljuk, hogy semmilyen érvényességi küszöböt még csak nem is tűzünk, mert félünk a teljes érdektelenségtől. Ezt az érdektelenség elleni propagandát szerintem nem elsődlegesen a pártok maguk tudják megtenni és itt át is térek a költség kérdésre, hanem igen, leginkább egy központi kampánypénzre van szükség, amely a lakosság számára világossá teszi majd, hogy ezeknek a választásoknak mi a súlya. Nem a pártok eltérő programjában látom ezt a mozgósító erőt, ami feltehetőleg sok párt esetében olyan élesen egy EU-választásnál nem is fog különbözni, hanem egy ilyen központi kampányköltség segítségével világossá tett, az Európa Parlament súlyát jelző kampány. Ennek az összegeiről, arról, hogy 2009-ben euró lesz, pengő lesz, forint lesz, tényleg felesleges beszélni, egyetértek Wiener képviselő úrral, hogy ezt most hagyjuk ki. Tehát még egyszer: az egy százalék fölötti feltétellel egyetértek, tekintettel arra, hogy eltérő típusú választásról van szó és listás választásról és a meg nem határozott, konkrét küszöb ellenére is egy viszonylag magas százalékról.

A "nincs érvényességi küszöb"-bel nem értünk egyet. Ez a szabályozási koncepció kérdéseit taglaló anyag a nyugat-európai országokban 25-45 százalékról beszél, mint részvételi arányról. Mi úgy gondoljuk, hogy valamilyen arányt, például 20 százalékot meg kell határozni, mert ha az arra jogosultaknak még egyötöde sem akar képviselőt küldeni az Európa Parlamentbe, akkor ez nagyon megkérdőjelezi a megválasztottak legitimitását. Hogy ez húsz legyen vagy tizenöt, lehet vitatkozni, de hogy úgy vágunk neki adott esetben egy első ilyen választásnak, hogy eleve azt mondjuk és feltételezzük, hogy az érdeklődés olyan csekély lesz, hogy még egy kis, szerény küszöböt sem merünk meghúzni, ezzel nem értünk egyet.

Hogy az egynegyed vajon szükséges-e, nem tudom, ebben a tekintetben nem volt előzetes anyag, illetve hogy 2009-ben mi várható majd. Nem tudom, hogy ezt most kell-e eldönteni, hiszen azt sem tudjuk, hogy az Európai Unió tagországai ebben a tekintetben hány helyet hagynak, tehát ez kérdéses számunkra. Végül a nemek fele-fele arányban való törvény szerinti rögzítésével nem értünk egyet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még egyet hadd jegyezzek meg. Tulajdonképpen a legtöbb vita megnyitása a kaucióra, tehát a listaállítást előfeltételére vonatkozott. Itt két markáns pont volt és a kauciót mint önállót ki is ejthetjük. Tehát két markáns álláspont van. Végül is az MSZP vetette föl, hogy kell minden pártnál egy meghatározott aláírás- vagy kopogtatócédula-szám, hogy ez 10 vagy 20 ezer, majd meglátjuk. Mi azt mondjuk, hogy mivel ebben nincs ellentét közöttünk, elképzelhető, hogy abba az irányba elmehetünk, nekünk nincs problémánk. Van egy másik álláspont, amit a Fidesz vetett föl, illetve ketten, az SZDSZ is, hogy aki az egy százalékot elérte, az indulhasson. Az egy százalék alattiakkal kapcsolatban - és erre szeretnék rátérni - azt nem tehetjük meg, hogy kizárjuk őket, mert az alkotmányossági aggályt vethet föl. Ellenben ha nem zárjuk ki - tudniillik fölmerült Hack Péternek az a kombinációja, hogy egy százalék fölött indíthat előfeltétel nélkül, egy százalék alatt pedig 10 milliós kaucióval. Van olyan alternatíva, hogy nem is engedjük meg, de szerintem az alkotmányellenes lenne, ellenben valami szűrés mégis kell. Ha a két nagy álláspont közül egy győzedelmeskedne - és valamelyiknek győzni kell, mert nem fogunk tudni lerakni az asztalra két vagy három hét múlva semmit -, akkor ellenben ezt a kombinációt támogatnánk. De nem vagyunk ellene, ha öt párt támogatását az érné el, amit Wiener képviselő úr fölvetett.

A jelentkezés sorrendjében Wiener, majd Salamon képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Nagyon röviden reagálnék az érvényességi küszöb kérdésre, aztán kitérnék még az ajánlószelevek számára is. Az érvényességi küszöb Nyugat-Európában, Észak-Európában, Dél-Európában egy ország, Franciaország kivételével lényegében teljesen ismeretlen. Tehát nemcsak az Európa parlamenti választásokon nem merül ez fel, hanem semmilyen más választáson sem. Ha pedig az Egyesült Államokban lenne

érvényességi küszöb, akkor többször nem lehetett volna elnököt választani. A helyzet az, hogy az érvényességi küszöb itteni hiánya azt jelenti, hogy ebből a szempontból az általános normákhoz közelítünk, hiszen más választásokon ezt még nem vezetjük be.

Ami az ajánlószevevények számát illeti, említettem a 20 ezret, de ha úgy ítélik meg, hogy ez nagyon megemeli a költségeket - bár szerintem annyira nem emeli meg -, nem egy elvi kérdéstről van szó, a 10 ezer vagy a 10.500 is maradhat. Meg kell jegyezmem, hogy egy párt, amely benn van a parlamentben, 10.500 aláírást nagyon könnyen meg tud szerezni úgy, hogy a fővárosban és néhány nagyvárosban szervez csak ilyen. Szerintem azonban nemcsak itt fog szervezni, mert ennek van mozgósító ereje. Amikor azt mondjuk, hogy aláírásokat kelljen gyűjteni, a mögött az is ott van, hogy ez mobilizálja leginkább a társadalmat. Csak úgy megjegyzem, hogy minden híreszteléssel ellentétben - például amit Kövér László képviselő úr, Fidesz-elnök mondott - nem vagyunk érdekeltek abban, hogy politikai érdektelenség legyen az országban, abban vagyunk érdekeltek, hogy mindezekben a választásokon, mint más választásokon is, minél jobb arányban jelenjenek meg és ezzel erősítsék a képviselők legitimációját.

ELNÖK: Salamon képviselő úr a szó.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Szeretném védelmembe venni Rubovszky György pontosítását vagy módosítását, legalábbis azzal az érvel szemben, hogy alkotmányossági aggályokat kelt. Tudniillik, arról van szó, úgy gondolom, hogy valamilyen formában a pártok súlyát akarjuk mérni. Az aláírásgyűjtés is ezt teszi, hogy gyűjtjük az aláírásokat és az a párt, amelyik tekintélyes támogatást bír, az egy bizonyos számú aláírást összegyűjt. Hogy egy párt milyen eredményt ért el egy választáson, nem ugyanezt tükrözi? Nem arról van itt szó, hogy kizárok pártokat, minden pártnak megvan a lehetősége arra, hogy mondjuk azt az egy százalékos küszöböt - most én a parlamenti 5 százalékról már nem is beszélek, mert ennek tényleg nincs támogatottsága és ehhez képest sokkal logikusabbnak tűnik, amit Rubovszky György pontosításként előadott. Tehát ha ezt az egy százalékos küszöböt úgy fogjuk föl, hogy egy adott pártnak minimális politikai támogatottsága, akinek kevesebb van, azt nem azért zárjuk ki, mert az minőségileg nem olyan párt, mint a másik párt, jogilag nem egyenlő, hanem azért zárjuk ki, mert nem tudta prezentálni az országgyűlési választásokon azt a támogatottságot, amiről úgy gondoljuk, hogy az Európa parlamenti választásokon való részvétel miatt neki fel kellene mutatnia.

Ami pedig tényleg a gyakorlati részét illeti, a Hack Péter által elmondottakat is szeretném aláhúzni és erősíteni. Egyébként jó az, ha egy társadalmat valóban mobilizálunk és mozgósítunk, de azért arra is figyeljünk oda, hogy ha túl sokat akarunk mobilizálni, akkor az ellentétes hatásokat is elérhet, hiszen vannak országgyűlési választások, vannak önkormányzati választások, vannak időközi választások, önkormányzati választások megismétlődhetnek. Mindezekre a társadalmat valóban mobilizálni kell.

Úgy gondolom, hogy nem biztos, hogy ez pont azzal a hatással fog járni feltétlenül, amit Wiener képviselőtársam mond. Különösen figyeljünk arra, hogy küszöbről beszélünk és ilyen problémákról. Annak örülök, hogy már elő sem jött, hogy meghatalmazással lehessen szavazni, tehát a Kiszgazdapárt tényleg kerülte azokat a kérdéseket, amelyekkel szemben nagyon markáns ellenvéleményeket adtak tavasszal.

Mi ennek az egész problémának a lényege? Az, hogy az Európa Parlament hatáskörébe tartozó kérdésekhez a nemzetek, egy adott ország választópolgárainak a viszonya sokkal lazább, kevésbé érdekes, mondjuk ki nyilván: az embereket első helyen az országgyűlési választások, a parlamenti választások érdeklik, a második helyen az önkormányzati választások, ha a különböző választásokat összerakjuk, és ma az Európa Parlament előtt lévő

kérdések mozgatják meg az embereket legkevésbé. Ez adódik nyilván abból, hogy az Európai Unióban a közösségi elem ma még nem olyan, mint ami az Egyesült Államokban, a szövetségi köztársaságban a szövetségi ügyek.

Ha az Európai Unió egy olyan államszövetséggé vagy egy olyan szövetségi állammá válik, mint ami a Német Szövetségi Köztársaság vagy az Egyesült Államok, akkor valószínűleg a lakosság mobilizációja nem lesz probléma, mert olyan ügyek fognak a közös, úgymond szövetségi parlament hatáskörébe tartozni. De ma az Európai Unió szuverenitásáról önként, de nagyon óvatos mértékben lemondó országok nagyon-nagyon laza konglomerációja, amivel kapcsolatban az úgymond közös ügyek még mindig nem olyan súlyúak, nem olyan méretűek, hogy a társadalom nagyfokú aktivitását kiváltsák. Erre ma, amikor most szabályozunk, tekintettel kell lenni. Ha bekerülünk az unióba, és 30-40 év múlva ez az unió egy sokkal szorosabb államközi kapcsolat lesz - azt gondolom, hogy a szövetségi állam felé menő formációról van szó nagy történelmi dimenziókban nézve -, akkor ez idővel majd máshogy fog kinézni.

Nagyon megfontolandónak tartom, és abban az elgondolásunkban, hogy tényleg kerülni akarjuk a felesleges költségeket nemcsak akkor, amikor kisebb létszámú parlamentről beszélünk, hanem amikor például az Európa parlamenti választásokban is gondolkodunk - mi mind a kettő felé nyitottak vagyunk, hangsúlyozom, az aláírásgyűjtéses megoldás és az országgyűlési választásoknak mintegy szűrőként való értelmezése felé is -, de inkább hajlunk a szűrő szerep támogatására azon érvek alapján, amelyeket én is mondtam és Hack Péter is elmondott.

Mellesleg alkotmányellenességet vet fel a képviselőtársam, persze abban a biztos meggyőződésben, hogy az Alkotmánybíróság ezt nem fogja alkotmányellenesnek találni. Ez tipikusan egy olyan helyzet, hogy mire tényleg realizálódik ez a választás, addig ha jövőre mondjuk egy ilyen törvényt elfogadunk, akkor az még át is fog menni egy alkotmánybírósági szűrőn is. El tudom képzelni azt, hogy a kis pártok nem is azért, mert annyira ambicionálnák az indulást, hanem mert ez a jogi szabályozás kiváltaná belőlük a reakciót, ezt a rendezést biztos megfuttatná az Alkotmánybíróság előtt. Mire ténylegesen az Európa parlamenti választásokra sor kerül, ez egy olyan rendezés lenne, amely már túl lenne az alkotmánybírósági normakontrollon is. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm, képviselő úr. Balczó Zoltán képviselő úré a szó.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Köszönöm a szót. Az 1 százalékot mint küszöböt arra értettem - végiggondolva az elmondottakat -, hogy akik ezt az előző parlamenti választáson elérték, az egyben jelentse azt a támogatást, amellyel ők automatikusan részt vehetnek az Európa parlamenti választásokon. De ez nem lehet szükséges feltétel, csak elégséges. Hadd mondjak egy példát. Ha én létrehozom a "Mozgalom az Európai Magyarországért" című bejegyzett szervezetet, és adott esetben azt mondom, hogy kérem, én nem kívánok ebben a mozgalomban részt venni a magyar parlamenti választásokon, viszont úgy gondolom, hogy akik ehhez csatlakoztak, ennek a bázisán az Európa Parlamentbe egy képviselőt akarok küldeni, akkor nem mondhatja azt a választási törvény - biztos vagyok benne, hogy ez alkotmányossági problémát vet fel -, hogy csak olyan párt, mozgalom, szervezet állíthat listát egy EU parlamenti választáson, aki egyébként a magyar országgyűlési választásokon is indult. A gyakorlat feltehetőleg bármennyire is ez lesz, és lehet, hogy ha tetszik, fikciónak tűnik, de azt hiszem, hogy logikailag a dolog éppen ezért nem áll meg. Logikailag a kettőt úgy köti össze, hogy csak az állíthat listát, aki egyébként az országgyűlési választásokon részt vett, vagy részt kíván venni.

ELNÖK: Lényegében ugyanezt mondtam én is. Az 1 százalék alattiakkal is csinálni kell valamit, vagy aki nem is indult. Erre én azt mondtam, hogy ha azt kihagynánk, akkor úgy gondolom, hogy az alkotmányellenes lenne, de akkor ez egyelőre legyen nyitott kérdés. Több jelentkezés nem történt. Úgy gondolom, hogy lényegében végigvitattuk, és közös markáns szempontok felmerültek. Október 10-én folytatjuk a vitát.

Az előterjesztést pontosítom, most már a vitát is bekalkulálva, tehát a kaucióba beemeljük azt a lehetőséget, amit támogattunk, hogy esetleg 10 ezer aláírást gyűjtsünk. Valahogy jó lenne megegyezni, mert úgy tűnik, hogy nincs politikai ellentét. De presztízskérdés se maradjon, hogy az egyiknél három, a másiknál kettő csak azért, hogy ne tudjunk megállapodni. Ezért is vagyunk rugalmasak. Azt megcsinálom, hogy hétfőn elküldjük a hat frakciónak, és minden frakció meg tud állapodni, hogy pontonként melyiket támogatja. Így október 10-én talán valamit le tudunk tenni az asztalra. Most nincs szükség arra, hogy szavazzunk, mert a jövő alkalomra halasztottuk.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.Hiba! A könyvjelző nem létezik.A 3. napirendi pontra térünk át, az SZDSZ javaslatának a megvitatására. Hack Péteré a szó.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Köszönöm szépen, elnök úr. A javaslatunkat még áprilisban előterjesztettük, és utána egy kiegészítést juttattunk el a képviselőknek májusban. A javaslat a korábbi vitákra épít. Szeretne kisebb parlamentet, arányosabb választási rendszert, ugyanakkor tekintettel akar lenni a kormányozhatóság követelményeire, tehát kisebb parlament, arányosabb képviselőlet és kormányozható ország. Ez a három alaptézise a javaslatunknak.

A számításokat is eljuttattuk a képviselőkhöz, mivel itt vita volt arról, hogy ez hogyan befolyásolja az eredményeket. Szeretném hangsúlyozni, hogy az a számítás, amit elkészítettünk, csak a számítás kedvéért kalkulál 176 egyéni kerülettel és 100 listás mandátummal. Ebben nyitottak vagyunk a változtatásra, hozzátevé azt, hogy persze az egyéni képviselői körzetek számát jelentősen nem lehet csökkenteni, hiszen az a képviselőlet értelmét vesztené el. Tehát ehhez kérjük a támogatást.

Ha a korábbi vitáinkra visszautalok, azt gondolom, hogy a javaslatunk egy kompromisszumos javaslat, az MSZP által előterjesztett a mainál lényegesen arányosabb rendszer, és a ma működő meglehetősen aránytalan rendszer között valahol talán félúton fogalmazza meg az arányosság követelményét. Tehát tekintetbe veszi azt, amit az SZDSZ javaslatának ellenzői hangsúlyoztak, hogy a kormányozhatóság szempontjára is tekintettel kell lenni.

ELNÖK: Köszönöm a szóbeli kiegészítést. A jelentkezés sorrendjében Salamon Lászlóé a szó, utána pedig Balczó úré.

Hiba! A könyvjelző nem létezik.DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tisztelt Bizottság! Először egy metodikai természetű észrevételt tennék. Én azt nem akarom kifogásolni, hogy az egyes delegációk írásbeli javaslatait önálló napirendi pontként tárgyaljuk meg.

De úgy gondoljuk, hogy az egyes delegációk azért is teszik le az írásbeli javaslatukat, hogy ha napirendi pont, ha nem napirendi pont, arra a különböző egyéb pártok, a többi párt delegációja, ha érdemesnek tartja, tegye meg az észrevételét és nyilatkozzon róla. Ezt azért mondom, mert ez az egyetlen javaslat, ha jól emlékszem, ami önálló napirendi pontként került megvitatásra, holott a Fidesznek van egy 2000. február 17-ei keltezésű írásbeli javaslata, ami önálló napirendi pontként még nem szerepelt.

ELNÖK: Elnézést kérek, szerepelt és megvitattuk. Tévedés, megvitattuk. Egyet lehet mondani, hogy lényegében ezt a programpontot, napirendi pontot már kétszer megvitattuk, tudniillik egyszer a Fidesz és az MSZP hasonló tárgyú javaslatát körbevitattuk, plusz még ezt, és ezzel kezdtük. Lehet azt mondani, hogy harmadszor miért vesszük elő a kérdést, amikor már kétszer túl vagyunk rajta, a Fideszt a második menetben vitattuk. De mivel nem láttam akadályát, és megegyeztünk, hogy a kérdést újra lehet melegíteni, hátha előrejutunk, ezért került ide. De hadd jelezzem, a Fidesz javaslata meg volt vitatva.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Folytathatom, elnök úr? Kíváncsi vagyok, lehet hogy rosszul emlékezem, de erről az egyoldalas anyagról (*Felmutatja a Fidesz javaslatát.*) önálló napirendi pontot nem láttam még. Lehet, hogy rosszul emlékszem, de nem is ez a probléma, nem az a gondom, hogy a Fidesz javaslatát önálló napirendi pontként miért nem tárgyaltuk meg, hanem miért tárgyalunk. Mert volt itt írásbeli anyaga az MSZP-nek is, beszélünk róla persze, de nem volt egy önálló napirendi pont. Mert én úgy gondolom, hogy azok a napirendi pontok, amelyek úgy szólnak, hogy a választási rendszer arányosságával, illetve a kisebb parlament kialakításával kapcsolatos kérdések megtárgyalása, az valamennyi párt anyagának a megtárgyalását lehetővé teszik. Mi azért nem is kértük, hogy ezt külön napirendi pontként vitassuk meg és most sem azért mondom ezt, mert azt kérem, hogy ebből külön napirendi pont legyen, hanem az a metodikai észrevételem lényege, hogy úgy gondolom, mindegyik delegáció elképzelése folyamatosan napirenden van ezekben a kérdésekben, ha ezt nyitjuk. És nem az a baj - félreértés ne essék -, hogy ezt elnök úr még egyszer ide vette, mert hiszen megegyeztünk abban, hogy mindaddig, amíg a bizottság nem fejezi be a munkáját, nyitottnak tekintjük ezeket a kérdéseket és visszatérünk rá. A lényeg egyébként tehát az, hogy van a Fidesznek egy javaslata, erről a javaslatról - az utóbbi, módosított javaslatról beszélek, az első javaslatról tárgyaltunk külön még tavaly -, az idén februárban letett javaslatról még külön nem tárgyaltunk. Ha egy mondatban akarnám összefoglalni a véleményemet az SZDSZ javaslatával szemben, akkor azt mondom, hogy mi azért nem támogatjuk a Szabad Demokraták Szövetségének a javaslatát, mert a saját pontosított, az itt lefolyt vita alapján pontosított javaslatunkat tartjuk a legjobbnak, ami meg tudja valósítani a kisebb parlament követelményeit és az arányossági kérdésekben is megfelel ugyanazon paramétereknek, hangsúlyozom: ugyanazon paramétereknek, amelyeket a jelenlegi választási törvény is tartalmaz.

Ettől függetlenül néhány tételes észrevételt szeretnék tenni az SZDSZ javaslatára az alábbiak szerint. Az SZDSZ javaslatával kapcsolatosan az egyik probléma az, hogy gyakorlatilag a kisebb létszámú parlament realizálását nem garantálja. Az előttünk lévő anyagban szereplő számokból az derül ki a 4. oldalon, hogy az 1990-es választásokon plusz 33 mandátummal kellene számolni. Ugye, a német rendszerrel - elnézést, egy kicsit az előző gondolataimat most félbeszakítom - arról van szó, hogy az egyéni és a listás mandátumok betöltésének a rendjéből adódóan a német rendszerben nem lehet megmondani a parlament létszámát. A német alkotmány vagy a német választási törvény sem tartalmaz arra határozott számot, mint a magyar, amelyik kimondja, hogy az országgyűlési képviselők létszáma 386. Ez a németnél így nem lehetséges, mert a német rendszerből adódóan keletkezhetnek olyan helyzetek, hogy az eredetileg számításba vett, számba vett képviselőkhöz képest nagyobb létszámban szereznek a képviselők mandátumot. Ez jelentkezik az igen tisztelt szabad demokrata anyagban is, hiszen fel is tünteti a képviselő úr, illetve a Szabad Demokraták Szövetsége a modellezési számokban, hogy ha a német rendszer - az egyszerűség kedvéért mondom, ebben megegyezhetünk közös szóhasználatként, hogy német rendszer, vagy az SZDSZ által javasolt rendszer, mindegy hogy fogalmazok - szabályait alkalmazzuk az 1990-es választási eredményekre, akkor 1990-hez képest 33-mal több mandátumot szereztek a

képviselők, mint amennyi eredetileg számításba lehetett volna véve. 1994-ben pedig 44 lett volna ez a plusz mandátumszám. Igaz ugyan, hogy az SZDSZ javaslata egy csökkentett mértékű számból, 285-ös parlamentből indul ki. De ha ez egy olyan rendszert jelent, amelyik egyik esetben nem 285 a valóságban, hanem ha hozzáadok 33-at, akkor háromszáztizenvalamennyi, a másik esetben pedig megint csak nem kettőszáznyolcvanötöt jelent, hanem ha hozzáadom a valóságban, akkor az már háromszázhuszonvalamennyi, akkor azt kell hogy mondjam, hogy az az alapvető cél, ami a Fidesz-Magyar Polgári Pártot ennek az egész tárgyalássorozat folyamán vezeti, nevezetesen, hogy kisebb létszámú Országgyűlést hozzunk létre, aminek a módosított Fidesz-álláspont a létszámát 290 főben és nem többen jelöli meg, akkor ez a cél bizony nem érvényesül. Különösen nem érvényesül, ha gondolunk még arra, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségek képviselete még egy nyitott kérdés, ami adott esetben, ha ezeket az arányokat nem akarjuk megzavarni nemzeti és etnikai kisebbségi képviselők választásával, további plusz mandátumok beépítését teszi szükségessé. Gyakorlatilag a modellezésből kiderülő számok arra utalnak, hogy ezzel nem keletkezik oly mértékben kisebb létszámú parlament, amely megvalósítása érdekében ehhez a választási rendszerhez érdemes lenne hozzányúlni. Az, hogy 386 helyett esetleg 330, 340 képviselő legyen, ez nem olyan nagyságrendű csökkenése az Országgyűlésnek, 10-12 százalékos csökkenés, aminek értelmében érdemes lenne a most már harmadik ciklus óta működő választási rendszert önmagában felborítani.

A másik szempont pedig tisztelt bizottság, az arányossági szempont megint. Mi úgy gondoljuk, az, hogy az arányosság majdnem teljessé válik; gyakorlatilag - valahol olvastam, csak az anyagból veszem az adatot - 90-95 százalékos, ha jól emlékszem, az arányossági mutató, akkor ezzel azt kell mondjam, hogy majdnem ugyanott vagyunk, mintha egy tiszta listás rendszer lenne Magyarországon, mint ami mondjuk volt - egy tiszta arányos rendszer lenne, és ezzel szemben kifejtettük az aggályainkat, például csak egy példát mondanék, az 1998-as választások alapján a kormánytöbbség négy képviselőből állna. Tehát a '98-as választásoknál - föltételezve ugyanolyan koalíció létrejöttét - négy országgyűlési képviselőből állna a többség 285 fős parlament esetén. Ez, kérem szépen, egy annyira labilis helyzet, hogy nem kezelhető. Még egyszer mondom, akkor amikor mi a kormányzati politikai stabilitás szempontját hangsúlyozzuk, akkor úgy gondoljuk, figyelemmel kell lenni arra a magyar általános politikai helyzetre, ami a koalíciókötések határait valahol megszabja.

Természetesen ha minden párt egy nagy koalícióban egyesül, akkor nincs probléma, csak ez a magyar politikai viszonyoknak és a magyar választói akaratnak és a pártokban kiforrálódott akaratoknak sem igazán felel meg. Tehát azt gondoljuk, hogy ez az arányosításban oly mértékben megy el az arányosítás irányában, hogy ezt így támogatni nem tudjuk. Még egyszer azonban elmondanám, hogy nem pusztán negáció a Fidesz álláspontja, hanem a Fidesz ismételten hivatkozik a 2000. február 17-i dátumával módosított javaslatára, amelyben 290 fős országgyűlési képviselővel gondolkodunk, 152 egyéni választókerületi képviselővel, 138 képviselő országos listán történő megválasztásával. Ez a képviselői létszám 25 százalékos csökkentését jelenti. A választási eredményeket 1 százalékon belüli tűrési küszöbvel - teljesen pontosan nyilván lehetetlen, az matematikai képtelenség -, ugyanazon arányban hozza ki, mint amilyen arányban a választási eredmények megszülettek. Tehát az arányossági viszonyokat nem érinti, nem változtatja meg. A Fidesznek mindig is ez volt a célja, hogy nem a rendszert akarjuk átalakítani alapvetően, nem az arányossági viszonyokat akarjuk felborítani, hanem egy kisebb parlamentet akarunk megvalósítani.

Nem kérem, hogy legyen külön napirendi pont, de örömmel venném, ha egyszer valamelyik párt - mert ez még nem történt meg - ezekkel a számszaki adatokkal olyan mélységben foglalkozna, a Fidesz-javaslat számszaki adataival olyan mélységben foglalkozna,

mint amilyen mélységben én most a Szabad Demokraták Szövetsége elképzeléseivel foglalkoztam, és amilyen mélységben azt kielemeztem. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A jelentkezés sorrendjében először Balczó úr fog szólni. Hadd jelezzem, hogy bizonyos technikai hibát követtem el, tudniillik amikor Hack képviselő úr megkeresett engem a levelével, akkor nekem azt kellett volna tennem, hogy azt a tárgyat, témát jelölöm meg, amit ő felvetett. *(Dr. Salamon László: Nem szemrehányás volt.)* Lényegében azt a témát, amit kétszer megvitattunk, most felvettem, és úgy kellett volna megfogalmaznom, hogy a Hack képviselő úr által javasolt témát jelzem, és nem az ő javaslatát. Amikor az ő javaslata felmerül, akkor természetesen a téma merül fel, és akkor Salamon képviselő úr részben jogos felvetése elveszett volna. De mivel úgyis elmondta a véleményét, ezért egyezünk meg abban, hogy vegyük úgy, mintha a témát jelöltem volna meg, és nem Hack Péter képviselő úr javaslatát. Mivel ténylegesen a téma vitája történik, ezért ezt le is zárhatjuk.

Balczó képviselő úré a szó.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Kérem az elnök urat, hogy ne tekintsük így, hanem maradjunk az eredeti napirendi pontnál. Megmondom, hogy miért. Egy bizottsági ülésre egy frakció képviselője nyilván felkészül, az az anyag most nyilvánvalóan nem áll rendelkezésre, nem elemeztük erre az ülésre, amit Salamon képviselő úr mondott. Örömmel venném, ha egy következő ülésen napirendre tűznénk, mert akkor ismételen el lehetne mondani és bebizonyítani, hogy megítélésünk szerint miért nem teljesíti azokat az elvárásokat, amelyeket eredetileg ez a bizottság egy új választási rendszer előfeltételül szabott, de akkor ezt csináljuk meg a következő alkalommal.

Egyébként ez azért került külön napirendre, mert az SZDSZ egy egylapos javaslatot terjesztett be a múltkorai alkalomra, amikor több javaslatot együtt vitattunk meg. Ekkor merült fel, hogy vajon ez a javaslat milyen módon modellezhető. Az elmúlt választások tényleges eredményeit és egy feltételezett listás és egyéni mandátumszámot tekintve ez modell elkészült, tehát teljesen indokolt volt, hogy ez most napirendre kerüljön. Eddig erről ilyen módon a tényleges számadatok és elemzések birtokában nem volt módunk beszélni. Nyilvánvalóan ha a Fidesz így modellezve, majd továbblépve beterjeszti újjólag... *(Dr. Salamon László: Benne van.)* Én azt mondom, hogy akkor nagyon szerencsés lenne foglalkozni vele.

Néhány szót mondanék a beterjesztett SZDSZ-es javaslatról. Megítélésünk szerint teljesíti azt az elvárást, ami nem az volt, hogy ne romoljon az arányosság, hiszen azt állapítottuk meg, hogy aránytalan a jelenlegi rendszer, és javuljon az arányosság. Egyik fontos szempont volt, hogy a választások személyhez kötődök legyenek. Hogy egyéni képviselők vannak - a tervezetben 176 -, tehát meg sem kell bontani az egyéni képviselői kerületeket, ezt is teljesíti, tehát személyessé teszi a szavazást.

Az a kérdés, hogy vajon mennyiben lesz kormányozható, vagy mennyiben nem, mennyiben segíti elő ez a választási rendszer, nyilván ha valami arányosabb, akkor lehet, hogy a másik szempont csökken. De a jelenlegi koalíciónak alapvetően nem a választási rendszer az oka, hogy egy szerény többséggel rendelkezik, hanem egyszerűen az, hogy a koalícióban résztvevő pártok támogatottsága viszonylag csekély mértékben előzi meg az ellenzéki oldal támogatottságát. Ez most ebből fakad, nem egy rossz választási rendszer eredménye a nehéz kormányozhatóság. Meg kell nézni a '94-es eredményt, és kiderül, hogy van kormányozhatóság, de ehhez még talán 78 százalék sem kell. Úgy érzem, hogy a '98-as eredmény, e javaslat szerinti viszonylag nehéz vagy kis többségű kormányozhatósága egyszerűen ebből fakad.

A létszámmal kapcsolatban ha a 33-as többletmandátumszámot vesszük figyelembe, nem 330-340-ről van szó, mert ez a javaslat 276 mandátumról beszél. Ez a javaslat - még egyszer mondom - 176 egyéniről beszél, és 100 listásról beszél, és a '98-ast modellezve jön ki a plusz 9, és abból lesz 285. Az alapszám 276, tehát még a 33-mal is 309-nél vagyunk.

Engedje meg a bizottság, hogy néhány szót szóljak arról, hogy a létszámcsökkentés mértéke nehogy öncélúvá váljon. A következőt gondoljuk meg. Egy kisebb létszámú parlament esetében a bizottsági működés és struktúra feltehetően megmarad. Lehet, hogy csökkennek a bizottságok számai, kisebb létszámú lesz, de ugyanazokat a feladatokat kell esetleg kisebb létszámú bizottságoknál is megoldani. Pontosan a nagy pártoknak - amelyek nem egy-egy delegáltat küldenek a bizottságokba - az igénye az, akik részt vettek az előkészítő tárgyalásokon '98 júniusában, tudják, hogy milyen hosszan kellett cizellálni, hogy valamilyen módon a mandátumarány bizottságonként le legyen képezve. Ha egy 250-280 fős Országgyűlésből indulunk ki, ahol vannak bizonyos tisztségek - elnökök, alelnökök, adott esetben pártelnökök, nem feltétlenül vállalnak bizottsági szerepet -, valaki gondolja végig azt, még egy csökkentett bizottsági számmal is, hogy majd le tudjuk-e képezni csak közelítőleg is a mandátumarányt úgy, hogy egy képviselőnek ne kelljen részt vennie három bizottság munkájában, és ne váljon a bizottsági munka az én megítélésem szerint, ha nem is házszabályilag, de talán egy kicsit politikailag, erkölcsileg illegitimmé a kétkezes szavazásokkal.

Javaslom, hogy ezt gondoljuk meg, mert a csökkentett létszámú parlament esetében - amennyiben ez 270 fő körül marad - ki kell számolni egy bizottsági struktúrát, és kiderül, hogy nem fogjuk tudni fenntartani. Ezért jelzem azt, hogy a MIÉP azt mondta, hogy 300-320 közötti létszámot elfogadható csökkentésnek tart. Még egyszer: mi azt mondjuk, hogy ha a 170 egyénihez mondjuk 120 listás mandátum tartozna, akkor érdemes megnézni ezt a modellt, de sokkal kisebb mértékben lennének plusz mandátumok, hiszen a német rendszerben a viszonylag kevés mandátumtöbblet abból is származik, hogy ott 50-50 százalék a listás és az egyéni mandátumok aránya. Egyébként úgy terjesztette be az SZDSZ, hogy ez a szám egy példa, amitől nyilván el lehet térni. Ha például a 176 mellé 120 listás hely lenne, akkor sokkal kevesebb lenne ezeknél a vizsgálatoknál is a többletmandátumszám, tehát ezt nem érzem elvi akadálnak. Tehát a MIÉP támogatja ezt a rendszert.

Még annyit mondanék, hogy a regionális vagy országos lista tekintetében miért érezzük úgy, hogy az országos lista a kedvezőbb. A következő miatt. Az országos lista esetén 15 ezer 5 szavazat kell egy mandátumhoz ebben a rendszerben a '98-as modell szerint. A mandátumok végső kiosztásánál már az jön, hogy a tört százalékok alapján. Ha feltételezem, hogy mondjuk 50 százalékos szint lesz az, amire már nem kap egy párt mandátumot, az azt jelenti, hogy mondjuk 7 ezer olyan szavazat lesz, amelyik ebben a tekintetben elvész, mert nem eredményez mandátumot. Ha a regionális rendszert választjuk, az itt közölt példában azt jelenti, hogy 12.733 szavazat kell egy mandátumhoz egy régióban. Ha megint ezt az 50 százalékot jelölöm, az azt jelenti, hogy az 6800. Ha azt mondom, hogy van mondjuk, 8 régió ilyen tekintetben, akkor a nevezük így, elveszett szavazatszám jóval nagyobb. Tehát ebben a tekintetben mi az országos listát tartjuk célravezetőbbnek.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Lassanként szavazni kell róla, van egy javaslat előttünk. Megadom a szót Wiener képviselő úrnak és utána döntünk, hogy ki az, aki támogatja. Csak azért mondom, mert le kell zárni majd a végén, de most Wiener képviselő úr a szó.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Tisztelt Bizottság! Az előterjesztést, noha látunk benne problémákat, támogatni tudjuk. Az az alapvető problémája valóban, hogy esetenként magas az úgynevezett überhangmandatok száma. Ennek azonban az az oka, hogy a rendszer

ne legyen teljesen arányos, tehát inkább megfeleljen annak az elvárásnak, amit Salamon László képviselőtársam kifejtett. Meg kell ugyan jegyezni, hogy a magyar rendszer aránytalansága rendkívüli mértékű. Én erről tavaly elég sokat beszéltem. Elmondtam azt, hogy összehasonlítva 58 működő vagy korábban működött választási rendszert, ezeket figyelembe véve a magyar rendszer, aránytalanság fokát tekintve az 52. helyen volt és ennél már csak két görög, két francia és két indiai rendszer volt aránytalanabb. Ebből tehát az következik, hogy alapvető követelmény, hogy ezen változtassunk, tudniillik azok a rendszerek, amelyek aránytalanabbak, részben ma már nem léteznek, Európában egyedül a francia rendszer aránytalanabb a magyarnál, de az sem mindig. Ebből tehát az következik, mint előbb jeleztem, hogy ezen a téren az előrelépés nagyon jelentős, és noha az SZDSZ javaslata messze nem tesz olyan mértékben eleget az arányosság követelményének, mint az MSZP által benyújtott elképzelés, ennek ellenére, mivel sokkal jobb mint a mostani, tudjuk támogatni.

Meg kell még a következőket is jegyezni. A kormányozhatóság, mint erre Balczó képviselőtársam is utalt, csak részben függvénye a választási rendszernek, emellett egy nagyon kis mértékű többség - ha egy adott párt vagy pártkoalíció politikailag szilárd - elegendő. Lehetséges, hogy 4 vagy 5 fős többség esetén nem lehet a pártból vagy a frakcióból olyan könnyen kizárni képviselőket, mint most, amikor a többség valamivel jelentősebb mennyiségű. Ez is egy fegyelmező erő egyébként a pártok számára. Ugyanakkor az az érv, hogy azért kell eltéríteni a szavazat- és a mandátumarányokat, hogy egy stabil és nem koalíciós kormányzás létezzen, ez nem áll fenn Magyarországon, mert '90. óta mindig koalíciós volt a kormányzás és úgy tűnik, hogy a jövőben sem lesz ettől jelentős eltérés, mert mind a két oldal egyébként nemcsak matematikai alapon, hanem politikai alapon is úgy látja, hogy szükséges bizonyos koalíciók létrehozása. Tehát nem lehet azt mondani, hogy a kormányozhatóság oly mértékben sérelmet szenvedne az SZDSZ koncepciójának elfogadása esetén, mint erre Salamon László képviselőtársam utalt. Egyébként nagymértékű aránytalanság is előidézhethet olyan helyzetet, hogy kormányozhatatlanság áll fenn.

Ami pedig azt illeti, hogy az oldalak nem kötnek egymással szövetséget vagy nem nyúlnak át a táborokon a koalíciók és ezért nem lehet a rendszer arányosabb, arra itt van ellenpéldaként Svédország, ahol egyetlen kivételtől eltekintve a Svéd Szociáldemokrata Munkáspárt soha nem kötött koalíciót polgári párttal. Az egyetlen kivétel az 1951-57. közötti időszak, amikor az ottani parasztszövetségnek, mai nevén centrum pártnak volt a partnere a kormányzásban. Ennek ellenére igen stabilak voltak a svéd kormányok - egyetlenegy rövid időszaktól, az 1976-82. közötti időszaktól eltekintve -, 1932. és 2000. között a legstabilabb kormányokat produkálták. Például Erlander, szociáldemokrata miniszterelnök arányos választási rendszer mellett 23 évig egyfolytában töltötte be a tisztségét, előtte Hansson miniszterelnök 14 évig. Tehát a kormányozhatóság nem ennek a függvénye.

Hozzá kell tennem, hogy itt két követelmény van, mind a kettőnek egyszerre nem lehet eleget tenni, de egy bizonyos rugalmasság és kompromisszumkészség esetén a Fidesznek lehetősége nyílna arra, hogy válasszon. Ha az az alapvető követelmény, hogy a létszám 290-re csökkenjen, én egy korábbi ülésen már közöltem, hogy végső esetben egy 145-ös parlamentet is el tudnánk fogadni a 152 plusz 152 helyett, abban az esetben nagymértékű a csökkenés, de az arányosság követelménye erőteljesebben érvényesül, nincsenek többletmandátumok. Ha az az alapvető cél, hogy ne legyen a rendszer olyan arányos, viszont mégis a mainál jobban kifejezze a választói akaratot és egy bizonyos létszámcsökkentést is meg tudjunk valósítani, ha nem is mindig olyan nagy mértékűt, mint például a 145 plusz 145-ös felállítás mellett, akkor az SZDSZ javaslata kielégíti ezt az igényt. A Fidesz koncepciójával az az alapvető probléma, hogy nem aránytalanabb vagy nem sokkal aránytalanabb - ez egyébként a konkrét mandátummegoszlás esetén a konkrét szavazatmegoszlástól is függ - mint a mostani. De végül a Fidesznek is meg lehet látni azt, hogy az eredeti koncepciója, a 170 plusz 100 azzal a

felállással, ahogy elő lett tavalay vezetve, tarthatatlan, hiszen 24 helyet le kellett venni az egyéniből, 38-at hozzá kellett tenni az országoshoz és aztán 62 mandátumot kellett mozgatni ahhoz, hogy a rendszer legalábbis bizonyos feltételek mellett ne legyen aránytalanabb, mint jelenleg. Ebből tehát az következik, hogy ha meglenne az igazi kompromisszumkészség a Fialat Demokraták Szövetsége Magyar Polgári Párt részéről, akkor vagy a Hack Péter által előterjesztett SZDSZ-javaslatot vagy a mi korábbi javaslatunkat elfogadná. Vagy továbbmegyek, adott esetben a Balczó Zoltán által előterjesztett MIÉP-javaslatot is el lehetne fogadni, bár annak az elemzése még további vizsgálódásokat igényel, hiszen azt olyan alaposan, részletesen nem néztük meg, mint akár a Fidesz, akár az SZDSZ, akár a saját koncepciónk következményeit az arányosság fokára tekintettel.

Úgy ítélem meg, hogy a Fidesz álláspontjában van egy háttérem, ez pedig az, hogy feltételezik, hogy az 1998-as helyzethez hasonlóan ez az aránytalan rendszer előnyös. Salamon képviselőtársamat arra emlékeztetem, hogy amikor 1992-ben a Magyar Közoktatási Intézet szervezésében folyt egy vita arról, hogy nyúljunk-e hozzá a választási rendszerhez avagy sem, akkor többen azt javasoltuk, így én is azt vettem fel - akkor ugyan nem mint MSZP-s, hanem mint szakértő, de az MSZP-seknek azt javasoltam, hogy ezt az álláspontot képviseljék -, hogy a rendszert arányosítsuk. És 1994-ben az MDF számára, aminek akkor Salamon László képviselője volt, sokkal előnyösebb lett volna egy arányos rendszer. Én arra utaltam akkor is, hogy nagyfokú a bizonytalanság az aránytalan rendszerekben, nagyon nagyot lehet velük nyerni, nagyon nagyot lehet vele bukni. Kell egy konszolidált belpolitikai helyzet, sajnos ebben a Fidesz nem mindig partner, ha ilyenre törekednék, abban az esetben a választói akaratot kifejező parlamenti arányok érvényesülnének és nem fenyegetné egyik pártot sem az a veszély, hogy nagyon nagy pártból hirtelen nagyon gyenge középpárttá vagy kis párttá alakul át, hacsak el nem veszi a támogatói túlnyomó többségét, de akkor úgymint menthetetlen a helyzete és semmilyen választási szisztéma nem tud rajta segíteni. Tehát mind a politikai konszolidáció szempontjából, mind a parlament és a választói akarat jobb kapcsolata szempontjából, mind bizonyos értelemben, ha a Hack Péter által előterjesztett javaslatot nézzük, akár még a kormányozhatóság szempontjából is ezek előnyösebb vagy legalábbis nem előnytelenebb elképzelések. Tehát, ha lenne valódi akarat a változtatásra, akkor szerintem a Fialat Demokraták Szövetsége elfogadná.

Salamon képviselőtársammal még egy ponton kell vitatkoznom. 1998-ig a Fidesz az arányosságnak volt a híve, Trombitás Zoltán képviselte egy 1997-es bizottságban a Fideszt, ezen jelen volt Turi-Kovács Béla képviselőtársam is és jól emlékszik arra, hogy egészen mást mondott, mint amit most a Fidesz előterjesztett. Ez önmagában nem probléma, de akkor nem lehet azt mondani, hogy a Fidesznek mindig ez volt a véleménye. 1998. tavasza óta ez a Fidesz álláspontja, azonban egy biztonsági politizálásra való törekvés esetén a Fidesz számára sem lenne előnytelen sem az MSZP, sem az SZDSZ javaslata sőt, tulajdonképpen a MIÉP javaslata sem. Köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm. Csak egy mondatra adom vissza a szót Salamon képviselő úrnak, mivel nagyon hosszan beszélt, de azért visszaadom a szót. (*Dr. Hack Péter: Még én is szeretnék szólani.*) Igen, utána mint előterjesztőnek, majd megadom a szót.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Elnök Úr! Örülök annak, hogy szót kaptam, és amikor szót kértem, valóban egy mondatot szerettem volna mondani, de most többet kell hogy mondjak, mert több minden elhangzott, amire muszáj reflektálnom. Ha nincs rá lehetőség, akkor...

ELNÖK: Van rá lehetőség, csak sajnos nincs alelnököm, hogy esetleg...

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Rövidre fogom a mondanivalómat. Az egyik észrevételem az, hogy a Fidesz álláspontja változott, vagy nem változott. Bizonyára változott. Gondolom, hogy egyetlenegy párt sincs a magyar parlamentben, amely valamennyi politikai és alkotmányjogi kérdésben azt vallja, amit tíz évvel ezelőtt. Ehhez képest még azt sem nagyon akarom mondani, hogy az én álláspontom viszont személy szerint ezekben a kérdésekben egyáltalán nem változott. Ez sem igaz egyébként, mert értelmetlen is lenne az egész parlamenti működés, ha mindenki - képviselő, párt és szervezet - a változhatatlanság nimbuszában ugyanaz lenne, mint tíz éve önmaga. Az, hogy valamilyen álláspont nem változik, önmagában nem erény. Az a kérdés, hogy egy álláspont milyen irányban változik. A Fidesz nevében én nem is azt mondtam, hogy a Fidesz soha nem változott ebben a részben.

Abban a részben változatlan a Fidesz álláspontja - és ez viszont tényleg így van tíz év óta -, hogy mindig kisebb parlamentet akart. Ez igaz. (*Dr. Wiener György: Ez igaz.*) Akkor én csak ennyit mondtam, és semmit. Örülök, hogy ezt Wiener képviselő úr megerősíti. Ebben az egyben a Fidesz álláspontja tíz év óta töretlen. A Fidesz mindig kisebb parlamentet akart, sőt azt is elárulom, hogy ha már arról beszélünk, hogy ki változott, ki nem, bennem MDF-esként voltak szkepticizmusok, hogy ez egyáltalán megvalósítható-e, és volt, hogy ezekkel a kisebb parlamenti elképzelésekkel szemben felvettem kérdőjeleket. Most úgy látom, hogy nem könnyen, de el lehet jutni ide, és ez a kidolgozott modell - amit 2000. február 17-én a bizottságnak rendelkezésre bocsátottunk - ezt lehetővé teszi. Ez az egyik, amit szerettem volna mondani.

A másik: az arányosság és a koalíció stabilitása, koalíciós kényszerek és a választópolgári akaratok viszonyáról egy-két mondatot hadd mondjak. Kérem szépen, gondolom, abban a kérdésben senki sem száll vitába, hogy ami a modellezés szerint a mostani választások eredményére kijött, az 285 fős Házban 147 fős többsége lenne a mai koalíciónak, miközben a 285 esetében az egyszerű többség 143. Tehát még egyszer mondom, hogy 4 fővel lenne meg a jelen koalíció többsége. Mindenki, aki egy kicsit már gondolkodott a kormányzati tapasztalatokról, tudja, hogy nem arról van szó, hogy benne volt, ha gondolkodott a parlament működéséről, az tudja, hogy ilyen létszámú parlamentnél 4 fős többséggel nem lehet kormányozni. (*Dr. Hack Péter: Dehogyan lehet!*) Gondolom, hogy 285-höz kell minősíteni. Nyilván van 60 tagú parlament, ahol 28:32-es arány van, vagy egy, de az egy egészen más helyzet. Azt ezzel nem lehet összehasonlítani.

Ebből következik, hogy ha most ezek a választási szabályok lennének érvényben, mindenképpen egy olyan koalíciót kellene kialakítani, amely olyan politikai erők együttműködését várná el, amelyek között ez idő szerint kibékíthetetlen ellentétek állnak fenn. Ettől nem lehet elvonatkoztatni, és akkor azt kell megkérdeznem, hogy ha mi szembesítjük a választások arányosságát a választópolgári akarattal, hogy vajon egy ilyen koalíciónak lenne-e olyan választópolgári támogatottsága, mint amilyen választópolgári támogatottsága a jelenlegi koalíciónak van.

Ez egy nagyon érdekes dolog, mert odáig az arányosság híveinek, a tökéletes arányosság híveinek az érvelése támadhatatlan, amíg a dolgot odáig nézzük, hogy igen, egy fontos szempont, hogy a lakossági akarat pontosan tükröződjék a választási eredményekben. Ha viszont aztán a parlamentben a politikai elitek a működésképeségnek mondjuk azt a formáját találják meg, hogy a lakosság által mondjuk egy 5 százalékos támogatottságú párt olyan hatalmi pozícióba kerül, amely a koalíció felépítésének és a politikájának a meghatározásában egy 25 százalékos párt támogatottságának felel meg, mert olyan súlya lesz, mint a mérleg nyelvének, hogy hogyan alakuljanak a dolgok, akkor én szeretném megkérdezni a választópolgárokat, hogy vajon ezt akarták-e. Mondjuk azokat is, akik az egyik oldalon lévő nagy pártra, vagy azok, amelyek a másik oldalon lévő nagy pártra szavaztak. Lehet erről

nagyon sokat vitatkozni. Elfogadom, hogy lehet ezt más oldalról is nézni, de azért szeretném elmondani azt, hogy ez egy olyan szempont, amit a világ országaiban az alkotmányjogászok, az alkotmányjogtudósok, az alkotmányjog művelői számba vesznek, értékelnek, tehát amit a Fidesz itt szempontként hangsúlyoz, az egy elfogadott szempont. Lehet, hogy egy olyan szempont, amely viták keresztüztüében áll, de amely elfogadott szempont. Én erre szeretnék rámutatni.

A harmadik észrevétel inkább szakmai természetű észrevétel. Wiener képviselő úr azt mondta, hogy 58 ország... (*Dr. Wiener György: 58 rendszer!*) Ötvennyolc rendszer?

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Elnézést, hogy ne legyen félreértés, az 1945 és 1990 közötti időszakra vonatkozóan Arend Lijphart, holland származású amerikai politológus végzett egy összehasonlítást 27 országra vonatkozóan, ahol összesen 57 választási rendszer működött. Az 58. a magyar volt, amit én tettem hozzá. Amikor ezeket összehasonlította a Loosemore-Hanby-index alapján - egyébként a Rae-index, a Gallagher-index alapján és egyéb módszerekkel is, de én most csak a legismertebbet és a legkönnyebben kezelhető, a Loosemore-Hanby-indexet említeném -, akkor a Loosemore-Hanby-index alapján az ottani rangsorokat figyelembe véve ha Magyarországot is hozzáteszem a '90-es, '94-es és a '98-as választások esetében, és veszem az akkori eltéréseknek, tehát aránytalanságoknak az átlagát, akkor Magyarország az 52., tehát arányosság szempontjából 51 megelőzi. A két görög rendszer és a két francia rendszer kivételével nincs olyan európai rendszer, amely ne lenne arányosabb a magyarnál. Az indiai még az a kettő, de azt mégsem lehet ide sorolni. Ott benne volt, ezért én említettem.

ELNÖK: Köszönöm a segítséget. Visszaadom a szót újra Salamon Lászlónak, hogy be tudja fejezni a hozzászólását.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Így első hallásra is vitatkoznék ezzel a beállítással, mert én azt gondolom, hogy a magyar rendszer - amely vegyes rendszer - az összes többségi rendszerénél valamilyen fokon arányosabb. Nem? (*Dr. Hack Péter és dr. Wiener György: Nem!*) Engedd már meg, hogy végigmondjam!

ELNÖK: Feltette a kérdést, és rögtön vitát provokált, ezért úgy lehet mondani, hogy Salamon képviselő úr maga kezdte. (*Dr. Salamon László: Szeretném befejezni.*) Az jó lenne. Köszönjük szépen.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (Fidesz): Tehát én úgy gondolom, hogy azok a rendszerek, amelyekben arányossági elem nincs, elvileg egyáltalán nem arányos rendszerek, teljesen aránytalan rendszerek. Például az angol rendszer, amely többségi rendszer, és ahol relatív többséggel lehet a mandátumokat egy fordulóban megszerezni, egy teljesen aránytalan rendszer. (*Dr. Hack Péter: Sokkal arányosabb.*) Az megint egy más kérdés, hogy a politikai hagyományok alapján már kialakult Nagy-Britanniában, hogy bizonyos választóközetek tipikusan konzervatívak, bizonyos választóközetek munkáspártiak, tehát nincs áttörés. Ez azonban nem a rendszerhez van köze, hanem ahhoz van köze, abból adódik, és abból fakad, hogy a demokrácia és a politikai váltógazdaság évszázados működésében egyszerűen kialakultak ilyen hagyományos területek, amelyek a rendszer szempontjából véletlenek. Nem a rendszerből, nem a többségi rendszerből következik, hogy mondjuk ipari körzetekben állandóan egyéni jelölt nyer, vagy állandóan mondjuk munkáspárti jelölt nyer - nem biztos egyébként, hogy pontosan így igaz, csak próbálok valamilyen modellisztikus példát mondani, illetőleg fordítva: ez nem a rendszerből fakad.

Tehát az az összehasonlítás, elnézést kérek, nyilvánvalóan nem pusztán rendszereket hasonlíthat össze, mert az összes többségi rendszer aránytalanabb, mint egy vegyes rendszer - ez nyilvánvaló -, hanem a rendszereket a maga politikai működésében és az ottani politikai közegben való működésében méri, ami egy egészen más kérdés, és ami nem lehet alapja a rendszerek elvi absztrakt értelmű összehasonlításának. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A lezárás előtt... (*Dr. Wiener György: Egy percben szeretnék szólni.*) Ha tényleg egy perc... Megmondom őszintén, hogy már 15-ször hallottam a számokat. Nagyon élvezem, de már többször hallottam ugyanazokat, és Salamon László kifejezetten felkért arra, hogy tizenhatodszorra is hadd mondja el. Wiener György után Hack Péter kap szót.

DR. WIENER GYÖRGY (MSZP): Tisztelt Bizottság! Az 1945-90. közötti arányossági indexeket nézve és azok átlagát kiszámítva ez a könyv - de bárki elvégezheti maga is -, a magyar szerzők közül a Fábíán-Kovács szerzőpáros szintén elvégezte az angol rendszer elemzését az '52. és '92. közötti időszakra nézve. Ott 14 százalékos a torzítás, a magyar rendszerben pedig 1990-ben és '94-ben is ez 20 százalék fölötti volt. Hozzá kell tennem, hogy a többségi rendszerek között függetlenül attól, hogy milyenek a konkrét politikai erőviszonyok, az abszolút többségi rendszerek, a kétfordulósak jóval aránytalanabbak. Ezt könnyen be lehet látni. Most nem akarom levezetni, mert akkor valóban hosszabb elemzésre lenne szükség. A magyar rendszernek az a sajátossága, hogy noha formálisan vegyes rendszer, teljes mértékben uralkodik rajta az abszolút többség jele. Ha nem lenne benne a korrekciós mechanizmus az országos listával, abban az esetben az indiai rendszerénél is, amelyik a legaránytalanabb, aránytalanabb volna és volt olyan helyzet, amikor 48-49 százalékos volt a torzítás, például 1994-ben az első fordulóban. Végig kellene nézni ezeket az adatokat és meg kellene vizsgálni azt a mechanizmust, amin keresztül működik egy választási rendszer. A briteknél nem azért viszonylag alacsony a torzítás foka, mert megvannak a körzetek, hanem azért, mert nagyon alacsony a pártok száma, mindössze - most az észak-ír pártokat leszámítva - három vagy négy párt az, amelyik jelentős, az észak-ír pártokkal együtt ez 12-re is emelkedhet, s ez az oka annak, hogy a torzítás foka még kisebb, mint ami egyébként egy relatív többségnél lehetne. Az USA-ban, ahol valójában kétpárti a rendszer, a rendszer arányosabb, mint számos arányos választási rendszerénél.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Balczó képviselő úr és utána zárszóra adom meg majd Hack képviselő úrnak a szót.

BALCZÓ ZOLTÁN (MIÉP): Csak röviden arra szeretnék kitérni, hogy nyilván azért nehéz eredményre jutni, mert alapvető fogalmakat másként használunk és értelmezünk, mert Salamon képviselő úr a választópolgári támogatottságot és akaratot szoros kapcsolatba hozza a kormányozhatóság biztosításával, holott véleményem szerint a választópolgári akarat azt jelenti, hogy az általa támogatott párt az elért szavazatnak megfelelő mértékben kapjon mandátumot. Elsődlegesen ez a választópolgári akarat s az aránytalansága a mi rendszerünknek abból származik, hogy 176 mandátumot úgy osztanak szét, hogy tisztelet azoknak a képviselőknek, akik valóban az egyéni képességeik alapján nyerik el a mandátumot egy fordulóban. Az első fordulóban 50 százalékot a 176-ból egyetlenegy képviselő ért el, ez kissé jelzi, hogy a személynek nem annyira van meghatározó szerepe, mint annak, hogy gyakorlatilag a második forduló 176 mandátuma két párt között szokott eldőlni, két nagy párt között dől el most már. Ha tetszik, az is egy pártválasztás, csak ott a mandátumok szétosztásában már nem vehet részt gyakorlatilag csak kettő, s akkor az a választópolgári

akarata érvényesül adott esetben, hogy ha már akit én szerettem volna minél erősebben támogatni, arra már nincs lehetőségem, akkor inkább a másik. Ebből jön az aránytalanság és ebből jön a kormányozhatóság. És ha a magyar rendszer ebben a tekintetben nem ilyen hátul állna, akkor természetesen nem abba az irányba kellene ellépni, amit mi javasolunk.

ELNÖK: Köszönöm. A döntés előtt megadom a szót Hack Péternek.

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Szeretném arra emlékeztetni a bizottságot, hogy valóban ezek a viták sokszor lefolytak, a mi javaslatunk pont abból indult ki, hogy megrekedtek a tárgyalások, nem tudtunk dűlőre jutni. Ha nem nyújtjuk be a javaslatunkat, akkor nem arról van szó, hogy 380 helyett csak 280 vagy 250, hanem arról lesz szó, hogy marad a 386, a bizottság ezen a területen sikertelenül fejezi be a tárgyalásait. Ezért javasoltuk azt, hogy az a széles szembenállás, ahol a Fidesz azt mondja, hogy maradjon a jelenlegi, csak az indiainál kevésbé aránytalan rendszer... *(Dr. Salamon László közbeszólására:)* A Fidesz javaslata erről szól, ezt tartalmazzák a javaslatok. *(Dr. Salamon László: Az indiaival nem értek egyet.)* Jó, mert nem ismeri a képviselő úr... *(Dr. Salamon László: De ismerem!)*

ELNÖK: Kérem, Hack képviselő úr fejezze be, utána lehet, de reméljük most már nem lesz további...

DR. HACK PÉTER (SZDSZ): Igen, utána már nem lehet. Tehát ez a két szélső álláspont volt, amiből nem tudunk dűlőre jutni. Levehetjük az egészet a napirendről, csak az egész bizottság működése értelmetlenné válik, hiszen ezért jött létre a bizottság, lesz néhány mellékeredmény, de az majd 2009-ben hatályosul, de a célunkat nem érjük el. Abban a pillanatban, ha a Fidesznek az a tárgyalási magatartása, hogy csak az ő álláspontját fogadjuk el és nincsen más, akkor nem érdemes erről az egész témáról beszélni. Mi az eredeti álláspontunktól, ami elfogadta az MSZP álláspontját, elmozdultunk, éppen az aránytalanság irányába. Salamon László pont azokat az elemeket kritizálta a mi javaslatunkban, ami az ő irányukba tett lépés volt, a többletmandátumot. Ráadásul ezt sem szakmailag korrekten, hiszen látható, hogy a számításokban 176 egyéni körzettel számolunk, éppen azért, hogy ne nyúljunk hozzá a körzetekhez. Ha a Fidesz 152 fős egyéni körzetével számolnánk, már ugyanott tartanánk a létszámarányokban, ahol a Fidesz javaslata megfogalmazódott.

Megmondom őszintén, örülnék, ha a Fidesz részéről szakértők is elemeznék az elhangzott javaslatokat és azok együtthatóit, mert talán közelebb jutnánk a megoldásokhoz. Politológiaiul teljesen tarthatatlan az az álláspont, hogy a kis többség a kormányozhatatlanság irányába vezet. Éppen az ellenkezője az igaz, a tapasztalatok alapján minél kisebb a többség, annál stabilabb a kormányzás, annál nagyobb a lojalitási kényszer. Ha csak megnézi a képviselő úr a mostani parlament kiszavazási készségét és az előző ciklus kiszavazási készségét, rá fog jönni arra, hogy minél nagyobb a többség, annál kisebb a felelőssége az egyes képviselőknek a kormányért, annál nagyobb a hajlandóság a partizán szavazatokra. Végezetül azt gondolom, hogy arra építeni, egy politikai vízióra, hogy a magyar társadalomnak hosszú távon kibékíthetetlen ellentétekben kell megjelenie, erre építeni hosszú távon választási rendszert, amit Salamon László elmondott, hogy kibékíthetetlen ellentétekből kellene koalíciót alkotni és erre az új keletű Fidesz-vízióra, hogy itt óriási csaták vannak és ez kibékíthetetlen ellentétet jelent, évtizedekre erre építeni a magyar társadalom választási rendszerét, ezt eléggé sajátosnak tartom. Szerintem a választási rendszert a választói akarathoz és nem a politikai ideológiákhoz kellene szabni, és a kisebb parlament, arányosabb képviselet, vagyis a választói akaratot hívebben képviselő parlament és kormányozható ország, ennek a három szempontnak a mi javaslatunk megfelel. Nem felel

meg ennek a három szempontnak a Fidesz javaslata és nem felel meg ilyen értelemben a három szempontnak az MSZP javaslata sem, a miénk a két álláspont közötti közbülső álláspont. De azt gondolom, ha ebben nem tudunk megegyezni, tehát nem tudunk érdemben tárgyalni, akkor ezt felejtjük is el és akkor elveszett a kisebb parlament. De ebben a pillanatban ez már nem az SZDSZ felelőssége.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Elérkeztünk a döntéshez, megvitattuk körben, a harmadik menet volt ebben a nagy problémakörben, ami eddig zsákutcába jutott és most derül ki a szavazásnál, öt párt szavazata kell ahhoz, hogy ez átmenjen, hogy támogatja-e öt párt.

Ki az, aki Hack Péter és az SZDSZ javaslatát támogatja? Emelje föl a kezét az a delegáció! *(Szavazás.)*

Három szavazatot kapott, megállapítom, hogy nem kapta meg az öt párt támogatását. A harmadik napirendi pont ezzel lezárult, a mai ülést bezárom, köszönöm a megjelenést.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 18 perc.)

Dr. Pokol Béla
a bizottság elnöke

Tartalomjegyzék

<i>Elnöki megnyitó</i>	4
<i>A napirend ismertetése, elfogadása</i>	4
<i>Az időközi választások finanszírozása (Dr. Turi-Kovács Béla javaslata)</i>	4
<i>Dr. Turi-Kovács Béla kiegészítő hozzászólása</i>	4
<i>Hozzászólások</i>	5
<i>Az Európa parlamenti választások szabályainak koncepciója</i>	10
<i>A Független Kisgazdapárt javaslata</i>	10
<i>Hozzászólások</i>	11
<i>A bizottság tavaszi ülésén előterjesztett SZDSZ-javaslat a választójogi reform egyes kérdéseiről</i>	22
<i>Dr. Hack Péter kiegészítő hozzászólása</i>	22
<i>További hozzászólások</i>	22